

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Biskupiec

Diagnoza delimitacyjna

Marek Tebala

Opracowanie:

Spis treści

Spis treści	3
1. Wprowadzenie	4
Podstawa prawna	4
Charakterystyka gminy	6
2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	7
Charakterystyka wyróżnionych obszarów porównawczych	7
Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	10
3. Diagnoza obszaru zdegradowanego.....	14
Sfera społeczna	14
Sfera gospodarcza.....	26
Sfera środowiskowa.....	28
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	35
Sfera techniczna.....	42
4.Podsumowanie analizy	49
5. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	55
6. Spis tabeli i rysunków	59
6.1 Tabele	59
6.2 Rysunki.....	60

1. Wprowadzenie

Pierwszy etap procesu rewitalizacji jak i podstawę do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacja Miasta i Gminy Biskupiec (GPR) stanowi diagnoza delimitacyjna. Głównym powodem przygotowania niniejszego dokumentu jest jednak wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. W tym celu przeprowadzono szczegółową analizę danych, która pozwoliła na wyodrębnienie negatywnych zjawisk oraz sytuacji kryzysowo-problemowych na obszarze Miasta i Gminy Biskupiec. Występowanie sytuacji kryzysowej na terenach gminy skutkuje koniecznością podjęcia na nich działań rewitalizacyjnych, mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców tych terenów. Plan działań rewitalizacyjnych zostanie zawarty w Gminnym Programie Rewitalizacji, który umożliwi przeprowadzenie wieloletniego procesu rewitalizacji oraz pozwala na pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych. Opracowanie oraz koordynacja GPR wraz z tworzeniem warunków do przeprowadzenia skutecznej rewitalizacji znajduje się w zadaniach własnych gminy — na co wskazuje art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji¹.

Podstawa prawna

Podstawę prawną niniejszego opracowania stanowi Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Zapisy tej ustawy definiują cały proces rewitalizacji oraz zasady przeprowadzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Poniżej przybliżono niektóre pojęcia występujące ww. ustawie.

1. Rewitalizacja to:

„proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”².

2. Interesariusze rewitalizacji to:

„1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

² Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28 z późn. zm.);

2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;

3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;

5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;

6) organy władzy publicznej;

7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa³.

3. Obszar zdegradowany (nazwa skrócona OZ) to:

„obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”⁴.

4. Obszar rewitalizacji (nazwa skrócona OR) to:

„obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”⁵.

Ponadto aby dany obszar mógł być uznany za obszar zdegradowany, musi występować na nim przynajmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Natomiast podczas wyznaczania obszaru rewitalizacji należy pamiętać, że ustawodawca ściśle określił proporcje tego obszaru, który nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% jej mieszkańców.

Powyższe definicje wprowadzone przez ustawodawcę stanowią punkt wyjścia do opracowania i zastosowania odpowiedniej metodyki wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

³Zgodnie z art. 2.1 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

⁴Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

⁵Zgodnie z art. 10. ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Charakterystyka gminy

Gmina Biskupiec to gmina miejsko-wiejska zlokalizowana w centrum województwa warmińsko-mazurskiego oraz w powiecie olsztyńskim. Siedzibą gminy jest miasto Biskupiec, położone na Pojezierzu Olsztyńskim nad rzeką Dymer. Gmina składa się z 29 sołectw: Biskupiec Kolonia, Biesowo, Biesówko, Botowo, Borki Wielkie, Bredynki, Czerwonka, Droszewo, Kamionka, Kobyłty, Kojtryny, Labuszewo, Lipowo, Łabuchy, Mojtyny, Najdymowo, Nowe Marcinkowo, Parleza Wielka, Rasząg, Rudziska, Rukławki, Rzeck, Sadowo, Stanclewo, Stryjewo, Węgój, Wilimy, Zabrodzie, Zarębiec. Gmina Biskupiec graniczy od zachodu z gminą Barczewo, na północnym zachodzie z gminą Jeziorany, od północy z gminą Kolno, od wschodu z gminą Sorkwity (p. mrągowski) oraz od południa z gminą Dźwierzuty (p. szczycieński).

W powierzchni powiatu olsztyńskiego (283 807 ha) gmina stanowi 10,2% (29 038 ha). Z kolei w powierzchni gminy Biskupiec przeważają użytki rolne (ok. 50%) i użytki leśne (ok. 25%). Tereny gminy przecinają liczne rzeki i ciek wodne: Czerwonka, Biesówka, Bredynka oraz Dymer (rzeka przepływająca przez miasto). Biskupiec może pochwalić się także 15 jeziorami o powierzchni ponad 1,705 ha oraz kilkunastoma mniejszymi. Na terenie gminy znajduje się wiele form ochrony przyrody takich jak: rezerваты przyrody (leśny „Dębowo”, florystyczny „Zabrodzie”), zespoły przyrodniczo-krajobrazowe („Rzeka Babant i Jezioro Białe”, „Jezioro Rzeckie”, „Jeziora Sorkwickie” i „Kobyłckie Wzgórza”) oraz użytki ekologiczne („Parleskie Wzgórza”, „Jezioro Galk” i „Jezioro Korek”), a także pomniki przyrody. Miasto i Gmina Biskupiec są nie tylko atrakcyjne krajobrazowo, ale również atrakcyjnie turystycznie, gdyż charakteryzują się bogactwem zabytków o rozporoszonej charakterze (średniowieczny gotycki układ przestrzenny starego miasta, Dawny Ratusz, zespoły kamieniczek oraz liczne kapliczki i kościoły). Ponadto, atrakcją turystyczną są wsie, które zachowały czytelną formę historycznych widlic z rozszerzeniem pośrodku zabudowy wiejskiej oraz charakterystycznymi rozwidleniami ulic na obu końcach wsi (Biesowo, Bredynki, Kobyłty, Najdymowo, Parlezę Wielką, Rasząg i Wilimy oraz unikalną w formie wieś Kamionka). Z ciekawostek można również wspomnieć, że wieś Biesowo już dwukrotnie zwyciężyła w konkursie na najpiękniejszą wieś Warmii i Mazur („Czysta i piękna zagroda – estetyczna wieś”)⁶.

Gmina Biskupiec dzięki swojemu centralnemu położeniu na terenie województwa jest bardzo dobrze skomunikowana. Przez jej tereny przebiegają główne szlaki komunikacyjne na Mazurach: w kierunku wschód-zachód droga krajowa nr 16 (Grudziądz — Ogrodniki), która na niektórych odcinkach (w tym jednym przebiegającym przez gminę Biskupiec) zmienia się w drogę ekspresową nr S16 oraz w kierunku północno-południowym droga krajowa nr 57 (Pułtusk — Bartoszyce). Natomiast promieniście w kierunku miasta Biskupiec rozchodzą się drogi wojewódzkie nr 596 (Mnichowo — Biskupiec) oraz nr 590 (Barciany — Biskupiec). W północnej części gminy, w kierunku wschód-zachód przebiega linia kolejowa

⁶ <https://biskupiec.pl/dla-turysty/atracje-gminy/>

nr 223 (Czerwonka – Ełk) ze stacją kolejową Biskupiec Reszelski. Niestety odcinek linii pomiędzy Mrągowem i Orzyszem jest nieczynny, a na pozostałych częściach linii kolejowej prowadzony jest tylko transport towarowy.

Biskupiec należy do miast nowoczesnych, które pomimo wyraźnego rysu historycznego, nie zamykają się na innowacyjne rozwiązania techniczne. Miasto jest ośrodkiem przemysłowym (drzewny, odzieżowy, mięsny oraz drobnego przemysłu poligraficznego), ale i wypoczynkowym.

2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Biskupiec jest dokumentem strategicznym o charakterze lokalnym. Obszar, który ma zostać poddany rewitalizacji, powinien zostać wyodrębniony w oparciu o katalog wskaźników (mierzalnych zmiennych) odnoszących się przede wszystkim do jego sytuacji społecznej, ale także sytuacji gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Biskupiec, zakłada rozpoczęcie prac od analizy danych zastanych. Metoda ta opiera się na analizie uprzednio zebranych aktualnych, rzetelnych i trafnych materiałów, w tym dokumentów oraz danych statystycznych. Po wyselekcjonowaniu kluczowych informacji przeprowadzona została właściwa analiza, obejmująca w głównej mierze dokumenty i źródła danych uznanych za istotne dla procesu badawczego. Ostatecznie zastosowano dwa podejścia: statystyczne oraz przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie i przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. W ujęciu przestrzennym posłużono się danymi, które zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Charakterystyka wyróżnionych obszarów porównawczych

Dla skutecznego przeprowadzenia procesu rewitalizacji podzielono teren gminy na obszary porównawcze z uwzględnieniem jej miejsko-wiejskiego charakteru. Wyszczególniono część gminy stanowiącą miasto Biskupiec oraz część wiejską składającą się z 29 sołectw. Ze względu na dużą liczbę sołectw, zdecydowano się na powiązanie ich ze sobą terytorialnie w celu zgrupowania w mniejszą liczbą obszarów. Natomiast część miejską również rozdzielono na 6 różnych jednostek z podziałem na ulice. Wyszczególniono w sumie 5 jednostek porównawczych gminy oraz 6 jednostek miasta, a poniższa tabela prezentuje podział części gminnej.

Tabela 1. Podział wiejskich obszarów porównawczych w Gminie Biskupiec

PODOBSZAR	SOŁECTWA
-----------	----------

I	Biesowo, Biesówko, Czerwonka, Droszewo, Najdymowo, Wilimy, Zarębiec
II	Bredynki, Łabuchy, Stanclewo, Stryjowo, Węgój
III	Biskupiec Kolonia, Borki Wielkie, Lipowo, Parleza Wielka, Sadowo
IV	Botowo, Kojtryny, Nowe Marcinkowo, Rasząg, Rukławki, Rzeck, Zabrodzie
V	Kamionka, Kobyły, Labuszewo, Mojtyny, Rudziska

Źródło: opracowanie własne

Poniższa tabela przedstawia natomiast wyróżnione obszary porównawcze wraz z uwzględnieniem ich powierzchni oraz liczby mieszkańców. Dane te odniesiono do wartości dla całej gminy. Natomiast metoda podziału na jednostki została przybliżona we wcześniejszym podrozdziale. Część miejska składa się z sześć wyróżnionych jednostek, a część wiejska podzielona jest na pięć części, w sumie daje to jedenaście obszarów porównawczych.

Tabela 2. Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Nr	Nazwa obszaru	Powierzchnia [ha]	Udział % powierzchni	Liczba ludności	Udział % ludności
1.	Podobszar I	6 242	21,50%	2 078	11,8%
2.	Podobszar II	6 352	21,87%	1 546	8,8%
3.	Podobszar III	5 159	17,77%	1 331	7,6%
4.	Podobszar IV	5 205	17,92%	1 674	9,5%
5.	Podobszar V	5 580	19,22%	1 368	7,8%
Gmina Biskupiec		28 538	98,28%	7 997	45,5%
6.	Miasto I	69	0,24%	2 142	12,2%
7.	Miasto II	67	0,23%	1 292	7,3%
8.	Miasto III	110	0,38%	1 571	8,9%
9.	Miasto IV	107	0,37%	1 493	8,5%
10.	Miasto V	103	0,35%	1 439	8,2%
11.	Miasto VI	44	0,15%	1 658	9,4%
Miasto Biskupiec		500	1,72%	9 595	54,5%
Miasto i Gmina Biskupiec		29 038	100,00%	17 592	100,00%

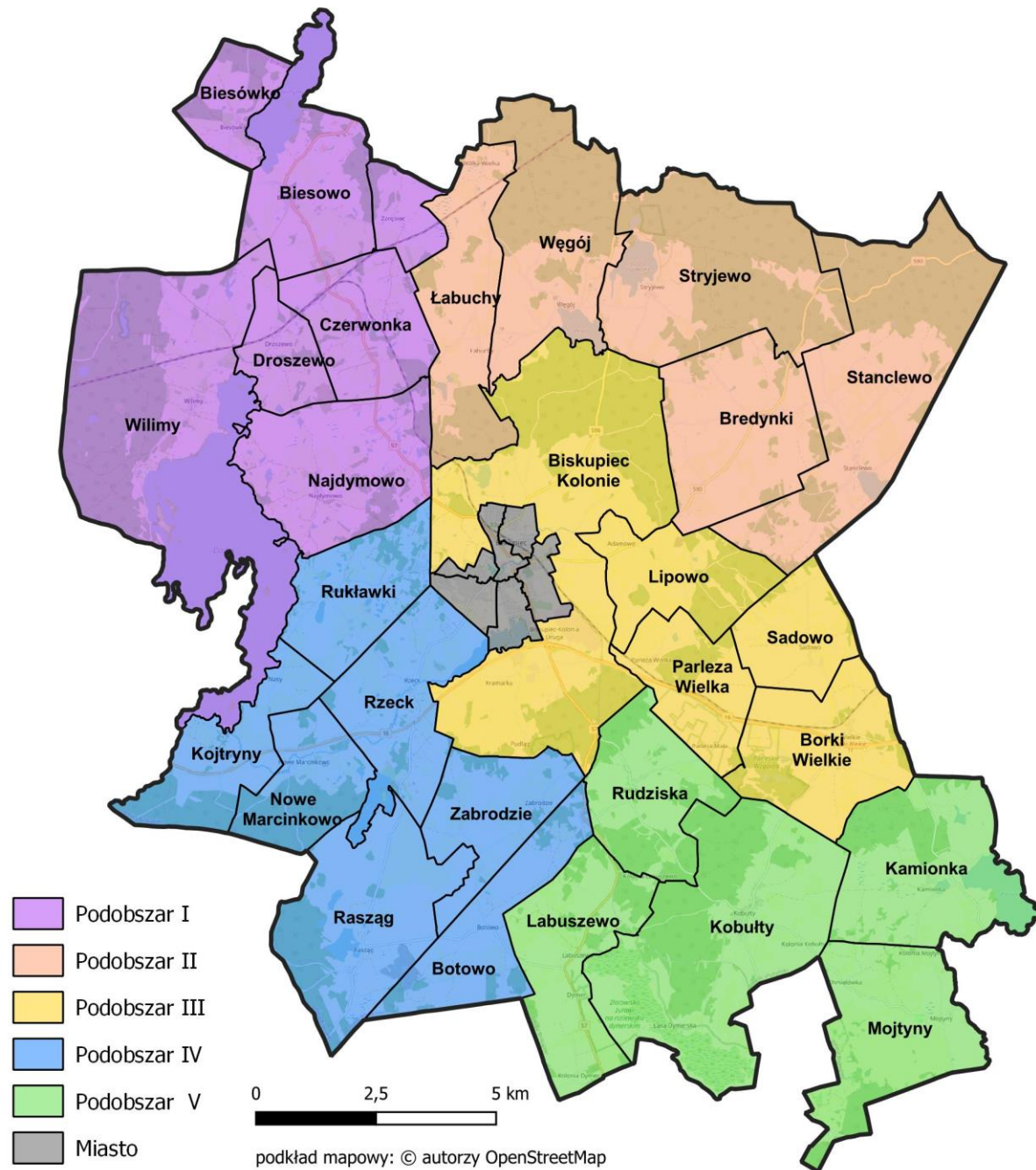
Źródło: opracowanie własne

Warto zwrócić uwagę na dane jednostek zawarte w tabeli ze względu na ich wpływ na wyniki poszczególnych wskaźników, które zostaną dokładnie omówione w niniejszej diagnozie. Obszarem o największej powierzchni jest Podobszar II, a najmniejszą powierzchnią charakteryzuje się Miasto VI. Największa część liczby ludności zamieszkuje jednostkę Miasto I. Natomiast najmniejszą liczbą mieszkańców charakteryzuje się Miasto II. Podział ludności jest w miarę równy pomiędzy częścią wiejską

a częścią miejską. Z kolei jeśli chodzi o powierzchnię to miasto zajmuje prawie 2% powierzchni całej gminy.

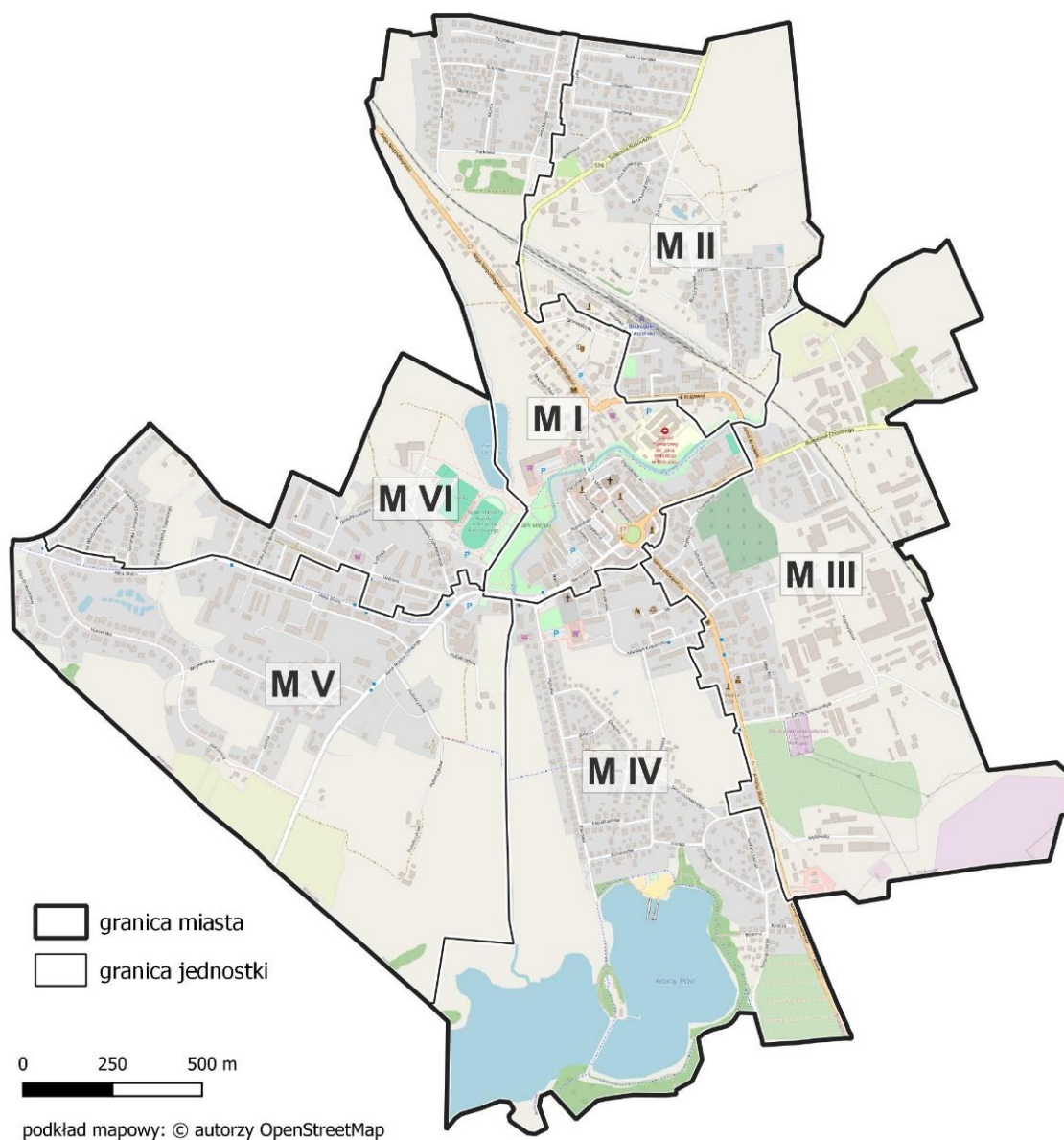
Poniżej w formie graficznej zaprezentowano podział Miasta i Gminy Biskupiec na obszary porównawcze.

Rysunek 1. Podział Miasta i Gminy Biskupiec na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2. Podział Miasta na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Dla właściwego i rzetelnego przeprowadzenia analizy obszarów konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które w istotny sposób te tereny różnicują. Właściwymi wskaźnikami do analizy są takie, które w konkretny sposób różnicują obszary porównawcze wskazując czy na ich terenach występuje sytuacja kryzysowa czy też nie. W sumie opracowano katalog dwudziestu czterech wskaźników, które przedstawia poniższa tabela. Każdy wskaźnik przedstawiono wraz z opisem metodologicznym, źródłem danych oraz podziałem na odpowiednie sfery. natomiast w prawej kolumnie znajduje się także wskazanie, czy dana zmienna to stymulanta czy destymulanta. Zależy to od tego, czy wysoka wartość wskaźnika świadczy o rozwoju gminy (S) czy też o występowaniu zjawiska kryzysowego (D).

Tabela 3. Katalog wskaźników - kryteria delimitacji

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	KRYZYS (S/D)
SFERA SPOŁECZNA	1. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący aspektu demograficznego. Wskaźnik obliczony jako różnica między liczbą urodzeń i zgonów na danym obszarze, podawany w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
	2. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniem a wymeldowaniem ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców obszaru. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
	3. Obciążenie demograficzne	Wskaźnik wyrażony jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (wiek 0-17 lat oraz 60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn) do liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-59 lat w przypadku kobiet i 18-64 lata w przypadku mężczyzn). Jest wyrażany w procentach. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Destymulanta
	4. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie</i>	Destymulanta
	5. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu</i>	Destymulanta
	6. Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom, którzy nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu</i>	Destymulanta
	7. Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia przez osoby z niepełnosprawnością (lub ze względu na niepełnosprawność) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu</i>	Destymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	KRYZYS (S/D)
SFERA SPOŁECZNA	8. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Komisarjat Policji w Biskupcu</i>	Destymulant a
	9. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej liczbą organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
SFERA GOSPODARCZA	10. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
	11. Różnica pomiędzy nowo-zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
SFERA ŚRODOWISKOWA	12. Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg na mieszkańca]	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi wyliczony został w oparciu o dane zawarte w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Biskupiec. Wartość wskaźnika wyrażona została w kg przypadających na 1 mieszkańca gminy. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Destymulant a
	13. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków mieszkalnych w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. <i>Źródło: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)</i>	Destymulant a
	14. Średnie roczne stężenie PM2.5	Wskaźnik dotyczy jakości powietrza w poszczególnych obszarach, wyrażany jest w postaci wartości stężenia pyłów zawieszonych PM2.5 <i>Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/</i>	Destymulant a
	15. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik przedstawia udział gospodarstw, w których źródłem jest paliwo stałe, a dokładniej odsetek tych punktów, wskazanych w ewidencji, których źródłem ogrzewania jest paliwo stałe. <i>Źródło: Inwentaryzacja źródeł ciepła wg. Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Destymulant a

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	KRYZYS (S/D)
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	16. Dostępność punktów usług publicznych	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic przypadających na 1000 mieszkańców obszaru (w znaczeniu organizacyjnym). <i>Źródło: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)</i>	Stymulanta
	17. Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów rekreacyjnych w powierzchni jednostki ogółem. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
	18. Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik obrazuje dostępność przystanków komunikacji publicznej w poszczególnych obszarach. Wyrażony jest on jako wartość przeliczeniowa liczby przystanków w danym obszarze do ogólnej liczby przystanków w gminie. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
	19. Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający dostępność do opieki zdrowotnej na danym obszarze porównawczym. Wyrażony liczbą punktów opieki przypadającym na 1000 mieszkańców. <i>Źródło: https://rpwdl.ezdrowie.gov.pl/</i>	Stymulanta
	20. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną roślinność. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Stymulanta
SFERA TECHNICZNA	21. Liczba zabytków na km ²	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie obiektów zabytków na danym obszarze (obiekty wpisane do rejestru zabytków). Zmienna wyrażona jako średnia liczba takich obiektów w przeliczeniu na km ² . <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Destymulanta
	22. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Destymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	KRYZYS (S/D)
	23. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Destymulant a
	24. Lokale z zaległościami czynszowymi	Wskaźnik przedstawia zaległości mieszkańców w zakresie czynszów za lokale mieszkalne. Zmienna wyrażona liczbą lokali z zaległościami czynszowymi w stosunku do wszystkich lokali w danej jednostce. <i>Źródło: Urząd Miejski w Biskupcu</i>	Destymulant a

Źródło: opracowanie własne

Następnie, zgodnie z przyjętą w dokumencie metodyką, przeprowadzono rzetelną analizę zmiennych, która przedstawiona została w poniższych rozdziałach z podziałem na sfery, w formie szczegółowych opisów, w ujęciu tabelarycznym oraz w postaci diagramów mapowych (kartogramów).

3. Diagnoza obszaru zdegradowanego

Sfera społeczna

W analizie sfery społecznej wykorzystano wskaźniki, które w sposób syntetyczny pokazują stan oraz natężenie występowania problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach. Zgromadzone dane pozwoliły na wyróżnienie następujących sfer: sytuacja demograficzna, kapitał społeczny, bezrobocie, pomoc społeczna oraz bezpieczeństwo publiczne. W analizie wykorzystano dane pozyskane z Urzędu Miejskiego w Biskupcu oraz innych instytucji, do których należą: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie oraz Komisariat Policji w Biskupcu.

Pierwszą analizowaną zmienną w ramach sfery społecznej jest przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Został on wyliczony na podstawie liczby urodzeń i zgonów w 2022 r. Wartość wskaźnika dla całego Biskupca była ujemna (-10,1), co wynika z przeważającej liczby zgonów (215) nad urodzeniami (38); z bilansem – 177 osób. Na terenie Biskupca, na każdym z analizowanych obszarów zanotowano ujemny przyrost naturalny, jednak w jednostce Podobszar IV wskaźnik ten jest stosunkowo najmniej negatywny (-4,2). Najbardziej niekorzystną sytuację w zakresie wskaźnika ujemnego przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców odnotowano w jednostce Miasto III (19,1).

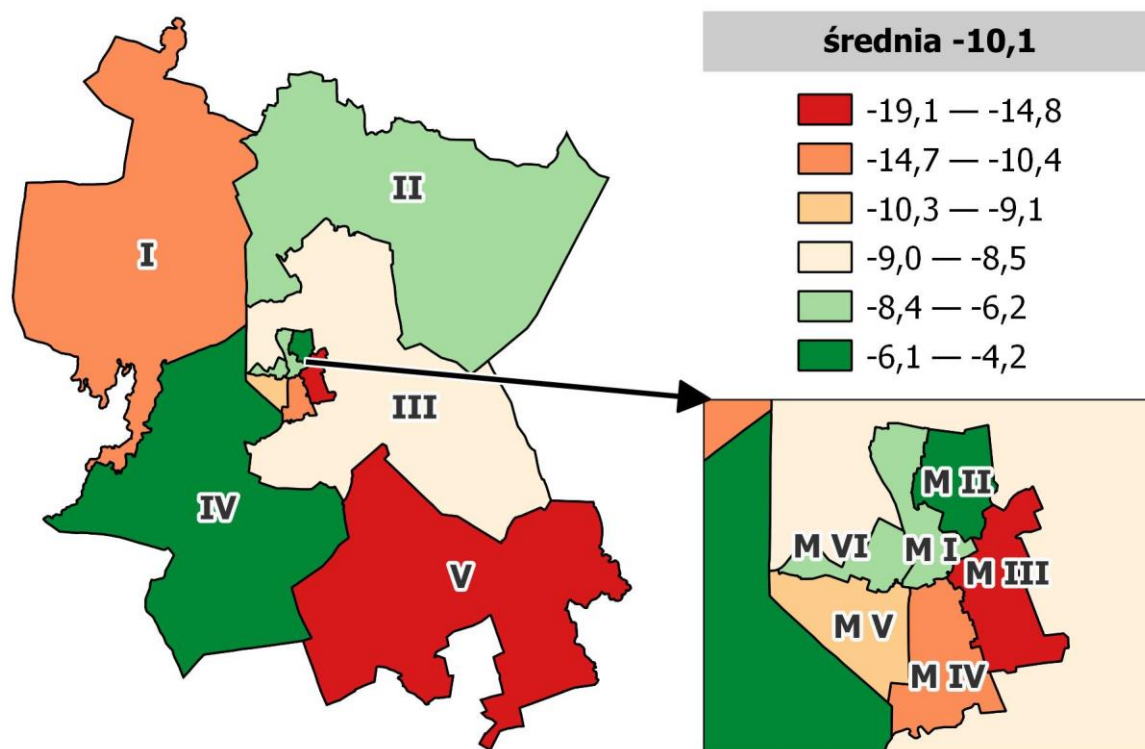
Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	4	26	-22	-10,6

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
2.	Podobszar II	1 546	7	17	-10	-6,5
3.	Podobszar III	1 331	3	15	-12	-9,0
4.	Podobszar IV	1 674	5	12	-7	-4,2
5.	Podobszar V	1 368	0	22	-22	-16,1
6.	Miasto I	2 142	6	24	-18	-8,4
7.	Miasto II	1 292	9	16	-7	-5,4
8.	Miasto III	1 571	4	34	-30	-19,1
9.	Miasto IV	1 493	0	21	-21	-14,1
10.	Miasto V	1 439	0	14	-14	-9,7
11.	Miasto VI	1 658	0	14	-14	-8,4
	Miasto i Gmina Biskupiec	17 592	38	215	-177	-10,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem jest saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Został on obliczony na podstawie liczby zameldowań i wymeldowań. Wskaźnik dla całego Biskupca osiągnął wartość dodatnią (8,5), co wynika z przeważającej liczby zameldowań (423) nad wymeldowaniami (279); z bilansem salda migracji 144 osób. Na terenie Biskupca, tylko w dwóch analizowanych obszarach zanotowano ujemne saldo migracji, a spośród nich to w jednostce Podobszar I wskaźnik ten jest

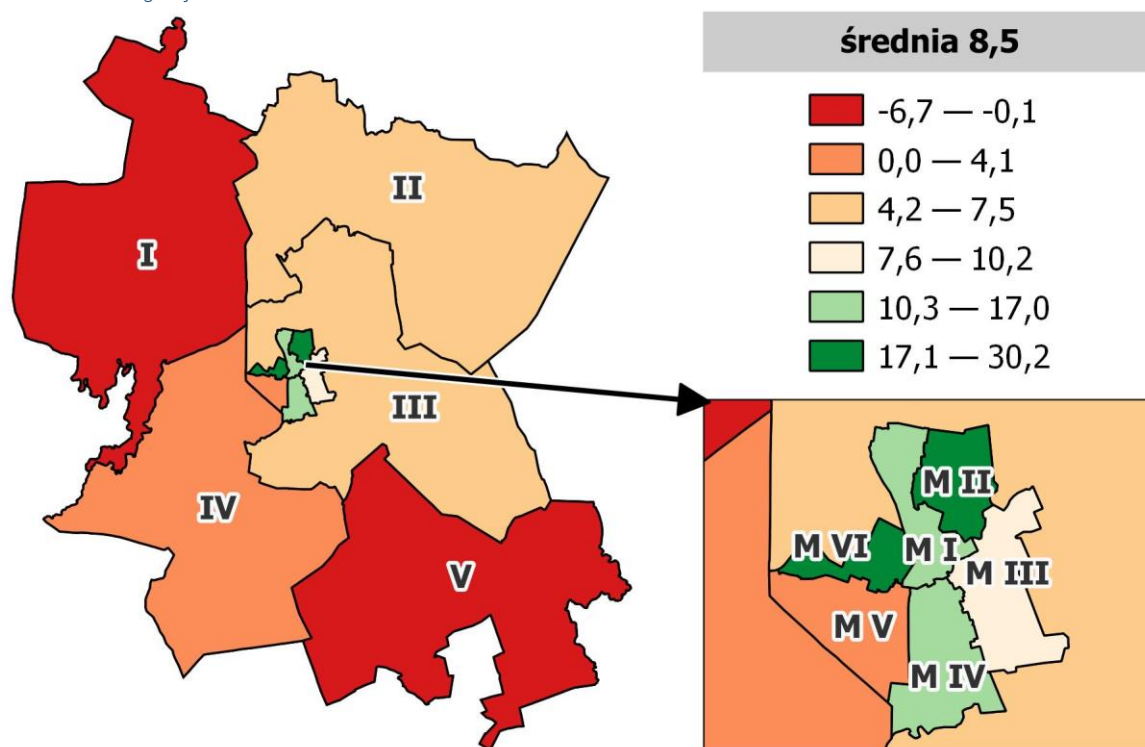
najbardziej negatywny (-6,7). Najkorzystniejszą sytuację w zakresie wskaźnika salda migracji na 1000 mieszkańców odnotowano w jednostce Miasto VI (30,2). Należy zauważyć, że wskaźnik przyjął wartość poniżej średniej dla gminy, aż w sześciu obszarach porównawczych.

Tabela 5. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	30	44	-14	-6,7
2.	Podobszar II	1 546	41	33	8	5,2
3.	Podobszar III	1 331	27	17	10	7,5
4.	Podobszar IV	1 674	65	59	6	3,6
5.	Podobszar V	1 368	25	31	-6	-4,4
6.	Miasto I	2 142	47	25	22	10,3
7.	Miasto II	1 292	38	10	28	21,7
8.	Miasto III	1 571	32	16	16	10,2
9.	Miasto IV	1 493	34	12	22	14,7
10.	Miasto V	1 439	15	13	2	1,4
11.	Miasto VI	1 658	69	19	50	30,2
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	423	279	144	8,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 4. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Następnym analizowanym problemem w ramach sfery społecznej jest potencjał i poziom kapitału ludzkiego w Biskupcu. Przedstawia go wskaźnik obciążenia demograficznego, który obliczono poprzez stosunek liczby osób będących w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) do liczby osób będących w wieku produkcyjnym. Jako nieprodukcyjny w Polsce przyjmuje się wiek 0-17 lat (wiek przedprodukcyjny) oraz 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn (wiek poprodukcyjny). Natomiast wiek produkcyjny to 18-59/64 lata (18-59 lat dla kobiet i 18-64 lata dla mężczyzn). W Biskupcu, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się proces starzenia się społeczeństwa. Stopniowo wzrastający udział osób w wieku nieprodukcyjnym w strukturze ludności może mieć negatywne skutki społeczne i ekonomiczne oraz wpływać na kondycję lokalnej gospodarki.

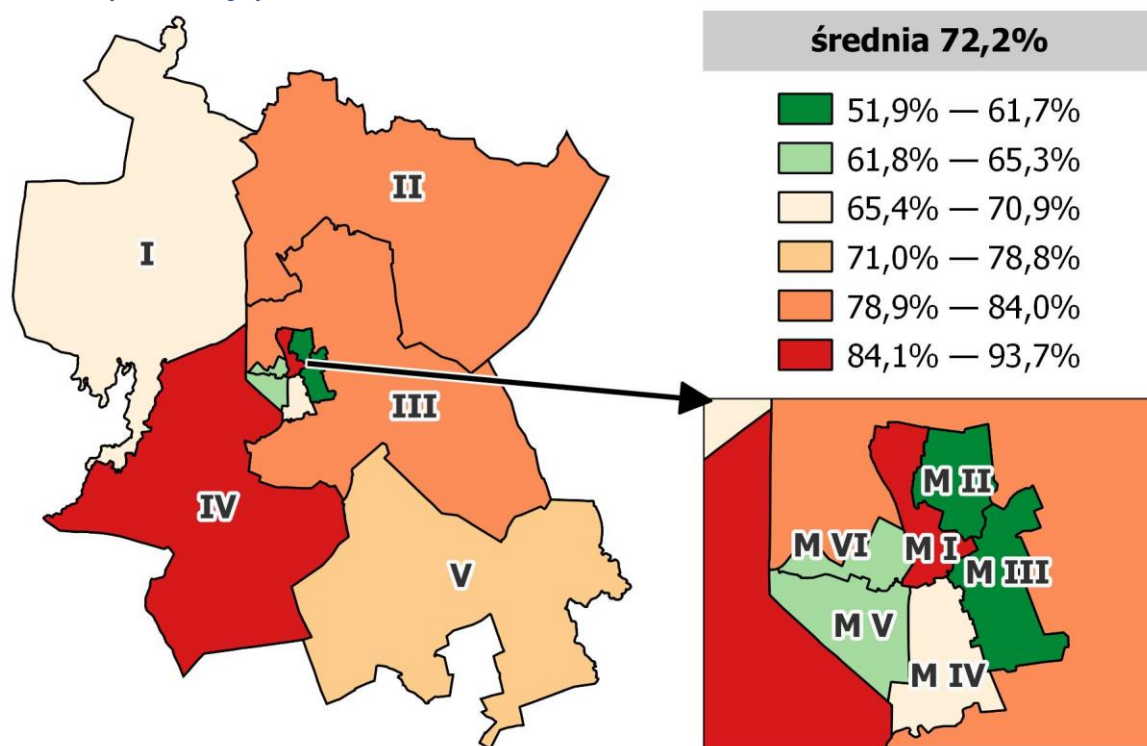
Wartość wskaźnika wyniosła dla Biskupca 72,2% co oznacza, że liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (7 285) jest niekorzystnie wysoka w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (10 316). Należy zauważyć, że wskaźnik przyjął wartość powyżej średniej dla gminy, w pięciu obszarach porównawczych. Najmniej korzystną sytuację odnotowano dla jednostki Miasto VI, w przypadku której liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym jest prawie równa liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym, a poziom obciążenia demograficznego wyniósł 93,7%. Najbardziej korzystna sytuacja występuje natomiast w Podobszarze I, gdzie wartość zmiennej wyniosła 51,9% (mieszkańcy w wieku nieprodukcyjnym stanowią tylko połowę liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym).

Tabela 6. Obciążenie demograficzne

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Obciążenie demograficzne
1.	Podobszar I	710	1 368	51,9%
2.	Podobszar II	574	972	59,1%
3.	Podobszar III	552	779	70,9%
4.	Podobszar IV	651	1 023	63,6%
5.	Podobszar V	529	839	63,1%
6.	Miasto I	874	1 268	68,9%
7.	Miasto II	582	710	82,0%
8.	Miasto III	713	858	83,1%
9.	Miasto IV	690	803	85,9%
10.	Miasto V	608	840	72,4%
11.	Miasto VI	802	856	93,7%
Miasto i Gmina Biskupiec		7 285	10 316	72,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 5. Obciążenie demograficzne

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym analizowanym zjawiskiem w ramach sfery społecznej jest bezrobocie, które może sprzyjać występowaniu niepożądanych zachowań społecznych. W Biskupcu jako bezrobotnych zarejestrowanych jest 544 osób, co oznacza że na 1000 mieszkańców przypada około 31 (30,7) bezrobotnych. Najwyższy poziom wskaźnika występuje w jednostce Miasto V (46,0). Natomiast najmniejsza liczba bezrobotnych (13,4) na każdy 1000 mieszkańców występuje w jednostce Podobszar IV, gdzie ogólnie zarejestrowanych bezrobotnych jest najmniej (20 osób). Należy zauważyć, że wskaźnik przyjął wartość powyżej średniej dla gminy, aż w siedmiu obszarach porównawczych.

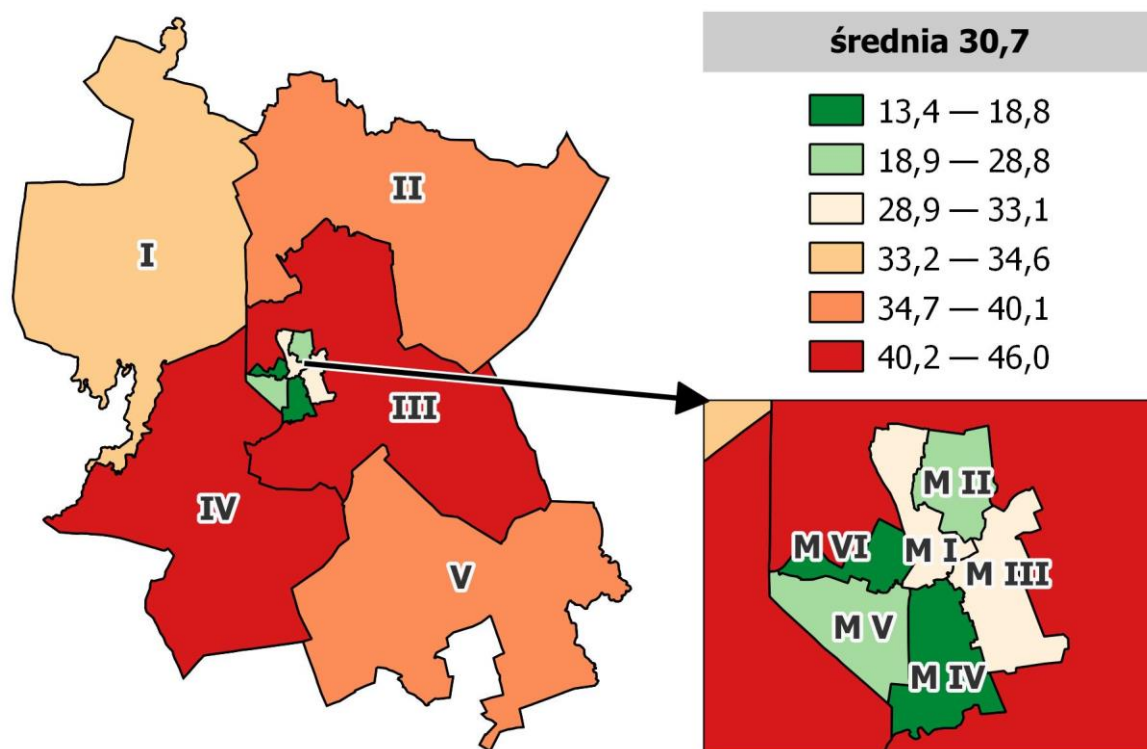
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	69	32,2
2.	Podobszar II	1 546	26	20,1
3.	Podobszar III	1 331	52	33,1
4.	Podobszar IV	1 674	20	13,4
5.	Podobszar V	1 368	39	27,1
6.	Miasto I	2 142	27	16,3
7.	Miasto II	1 292	71	34,2
8.	Miasto III	1 571	54	34,9
9.	Miasto IV	1 493	55	41,3

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców
10.	Miasto V	1 439	77	46,0
11.	Miasto VI	1 658	54	39,5
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	544	30,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie

Rysunek 6. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Następnym obszarem problemowym poddanym analizie w ramach sfery społecznej zostało zapotrzebowanie mieszkańców Biskupca na usługi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Biskupcu.

Pierwszy zbadany wskaźnik odnosi się do liczby klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. W Biskupcu mieszka 1 524 osób, które są klientami MOPS. Natomiast średnia wartość wskaźnika dla całej gminy to 86,2 osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. Wyodrębnione obszary znacząco różnią się względem siebie. Najmniejsza liczba klientów pomocy społecznej występuje w jednostce Miasto VI, gdzie 32 na 1000 mieszkańców korzysta z takiej pomocy. Najwyższe wartości zmiennej występują z kolei w jednostce Podobszar III (130,7).

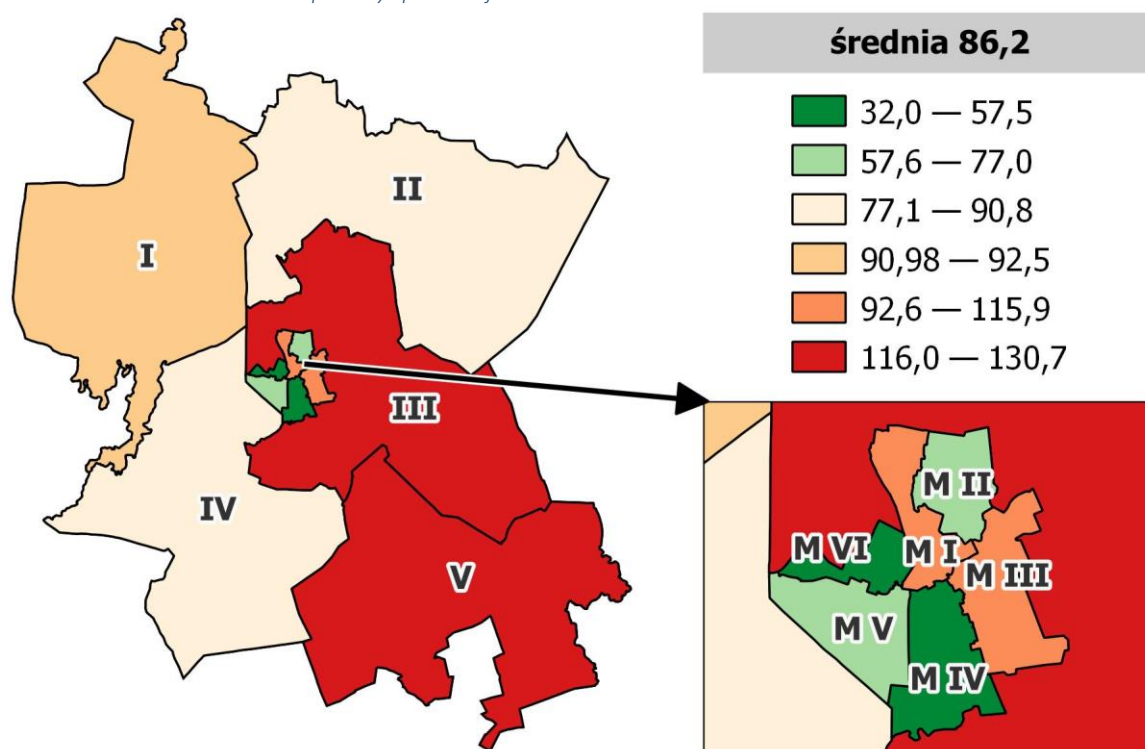
Tabela 8. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	191	91,9
2.	Podobszar II	1 546	140	90,6

3.	Podobszar III	1 331	174	130,7
4.	Podobszar IV	1 674	152	90,8
5.	Podobszar V	1 368	168	122,8
6.	Miasto I	2 142	241	112,5
7.	Miasto II	1 292	76	58,8
8.	Miasto III	1 571	146	92,9
9.	Miasto IV	1 493	82	54,9
10.	Miasto V	1 439	101	70,2
11.	Miasto VI	1 658	53	32,0
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	1 524	86,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Biskupcu

Rysunek 7. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

W tym samym obszarze problemowym poddano analizie również liczbę mieszkańców, która pobiera dodatki mieszkaniowe. Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy dla osób, które mają trudności ze wnoszeniem bieżących opłat mieszkaniowych. W Biskupcu mieszka 376 osób, które pobierają wyżej wymienioną pomoc, a średni wskaźnik korzystających z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców osiągnął w Biskupcu wartość 20,8. Należy zauważyć, że spośród 4 obszarów porównawczych o wartości wskaźnika wyższej od tej średniej, najwyższy i decydujący o sytuacji kryzysowej odnotowano na Podobszarze III (49,6). Spośród pozostałych jednostek (o wartości poniżej średniej gminy), najbardziej

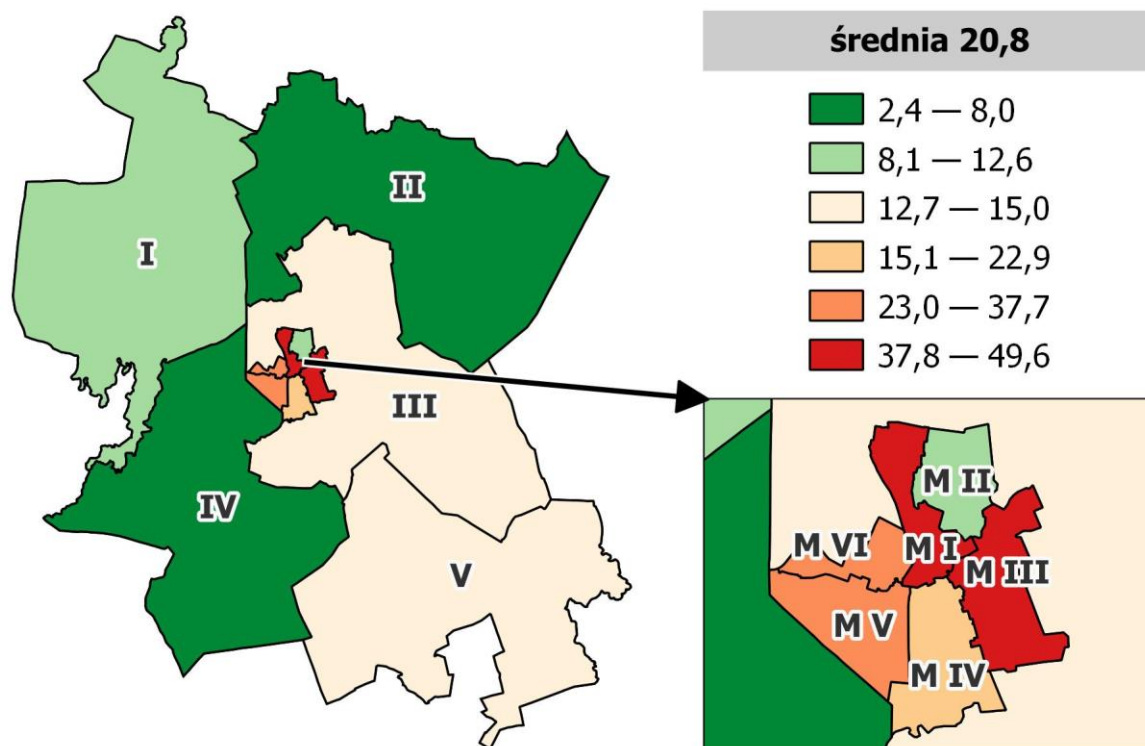
korzystny wynik zaobserwowano w obszarze Miasto V (2,4) oraz Miasto III (3,9), gdyż mieszka tam najmniej osób pobierających dodatki mieszkaniowe (odpowiednio 4 i 6 osób).

Tabela 9. Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców.

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	91	42,5
2.	Podobszar II	1 546	13	10,1
3.	Podobszar III	1 331	78	49,6
4.	Podobszar IV	1 674	27	18,1
5.	Podobszar V	1 368	51	35,4
6.	Miasto I	2 142	42	25,3
7.	Miasto II	1 292	25	12,0
8.	Miasto III	1 571	6	3,9
9.	Miasto IV	1 493	20	15,0
10.	Miasto V	1 439	4	2,4
11.	Miasto VI	1 658	19	13,9
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	376	20,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Biskupcu

Rysunek 8. Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Trzecim z kolei wskaźnikiem w tym samym obszarze problemowym (pomoc społeczna) została liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców. Należy zauważyć, że osoby niepełnosprawne należą do istotnej grupy interesariuszy rewitalizacji ze względu na częste zjawisko wykluczenia społecznego, które ich spotyka.

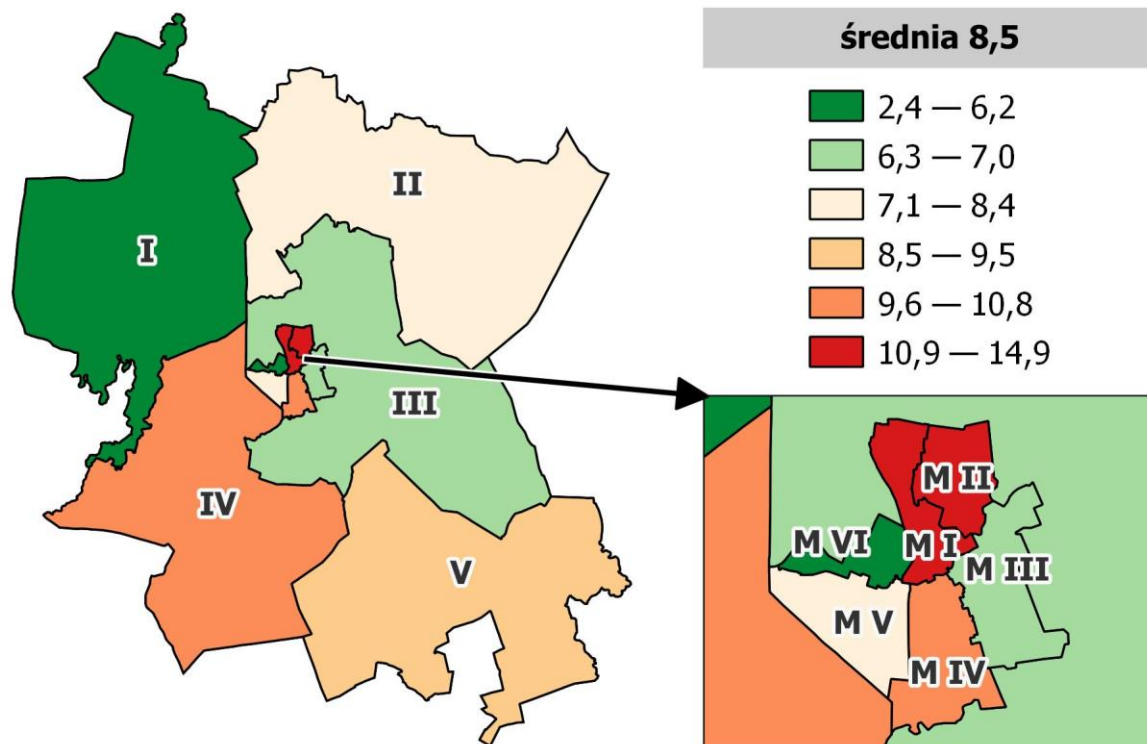
Według danych pozyskanych z MOPS w Biskupcu, liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność wynosiła 151 osób, a to oznacza, że na 1000 mieszkańców przypada ich 8,5. Najwięcej osób z niepełnosprawnością, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, odnotowano w jednostce Miasto I (14,9). Z kolei najmniej osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia na 1000 mieszkańców odnotowano w jednostce Miasto VI (2,4). Należy zauważyć, że w pięciu obszarach porównawczych, wskaźnik przyjął wartość powyżej średniej dla gminy.

Tabela 10. Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców.

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	12	5,8
2.	Podobszar II	1 546	13	8,4
3.	Podobszar III	1 331	9	6,8
4.	Podobszar IV	1 674	16	9,6
5.	Podobszar V	1 368	13	9,5
6.	Miasto I	2 142	32	14,9
7.	Miasto II	1 292	16	12,4
8.	Miasto III	1 571	10	6,4
9.	Miasto IV	1 493	15	10,0
10.	Miasto V	1 439	11	7,6
11.	Miasto VI	1 658	4	2,4
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	151	8,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Biskupcu

Rysunek 9. Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym obszarem problemowym poddanym analizie w ramach sfery społecznej zostało poczucie bezpieczeństwa na drogach Biskupca, a dane w tym zakresie udostępnił Komisarjat Policji w Biskupcu. W ramach diagnozy zbadano wskaźnik liczby zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. Zdarzeniem drogowym określamy wszystkie wydarzenia na drodze, dzielimy je na wypadki drogowe i kolizje drogowe, różniące się od siebie skalą zdarzenia oraz wystąpieniem poszkodowanych.

W Biskupcu odnotowano w sumie 134 zdarzenia drogowe, a ich średnia liczba w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 7,3. Na tym tle wyraźnie negatywnie wyróżnia się sytuacja w jednostce Miasto I (16,8). Natomiast najmniej wypadków (2) odnotowano w obszarach Miasto IV (1,3 zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców) oraz Miasto VI (1,2 zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców).

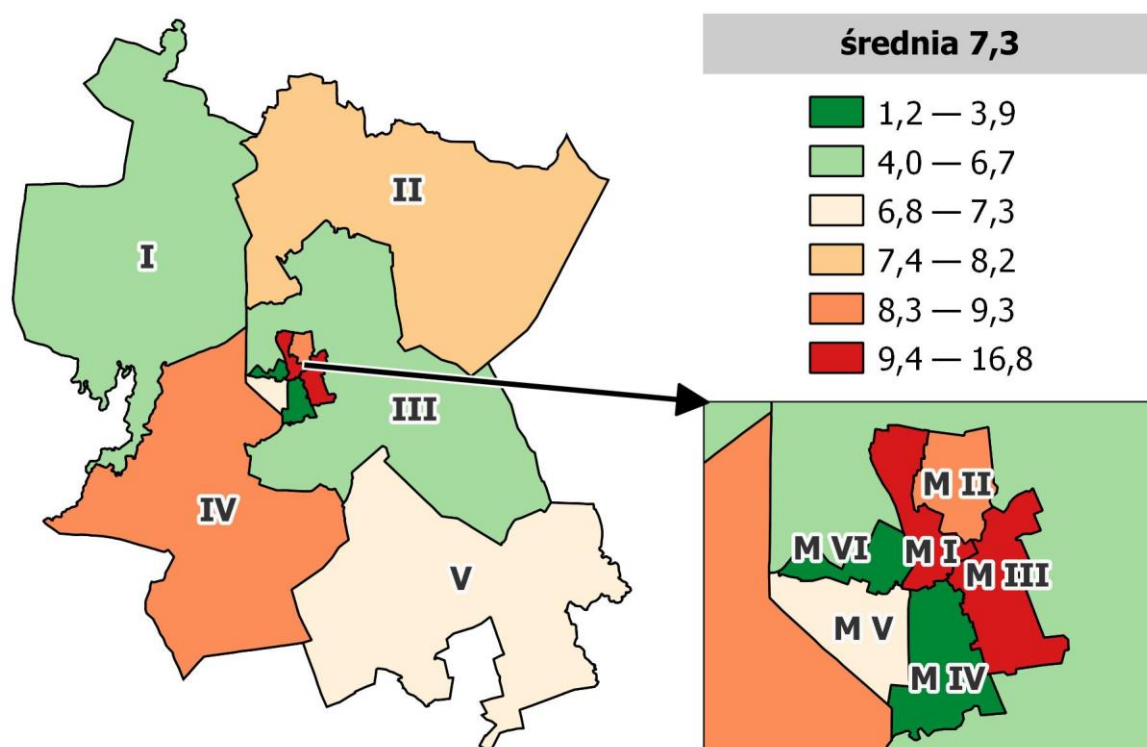
Tabela 11. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców.

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	14	6,7
2.	Podobszar II	1 546	12	7,8
3.	Podobszar III	1 331	7	5,3
4.	Podobszar IV	1 674	14	8,4
5.	Podobszar V	1 368	10	7,3
6.	Miasto I	2 142	36	16,8
7.	Miasto II	1 292	12	9,3

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
8.	Miasto III	1 571	15	9,5
9.	Miasto IV	1 493	2	1,3
10.	Miasto V	1 439	10	6,9
11.	Miasto VI	1 658	2	1,2
	Miasto i Gmina Biskupiec	17 592	134	7,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisarjatu Policji w Biskupcu

Rysunek 10. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Ostatnim analizowanym wskaźnikiem w ramach sfery społecznej została liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych jest jednym z elementów rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a liczba takich organizacji może być wskaźnikiem tego, jak aktywni i gotowi do oddolnego działania są mieszkańcy danego obszaru.

W Biskupcu zarejestrowanych jest 78 organizacji. Oznacza to, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przypada średnio 4,2 działających organizacji pozarządowych. Najwyższy poziom tego wskaźnika widoczny jest w obszarze Miasto I (11,2), gdzie działa najwięcej organizacji. W jednostkach: Podobszar IV (1,8) oraz Miasto V (2,1) działają po 3 organizacje, a w jednostkach Podobszar V (1,5), Miasto IV (1,3) oraz Miasto VI (1,2) działa najmniej organizacji pozarządowych (po 2 organizacje). Należy zauważyć,

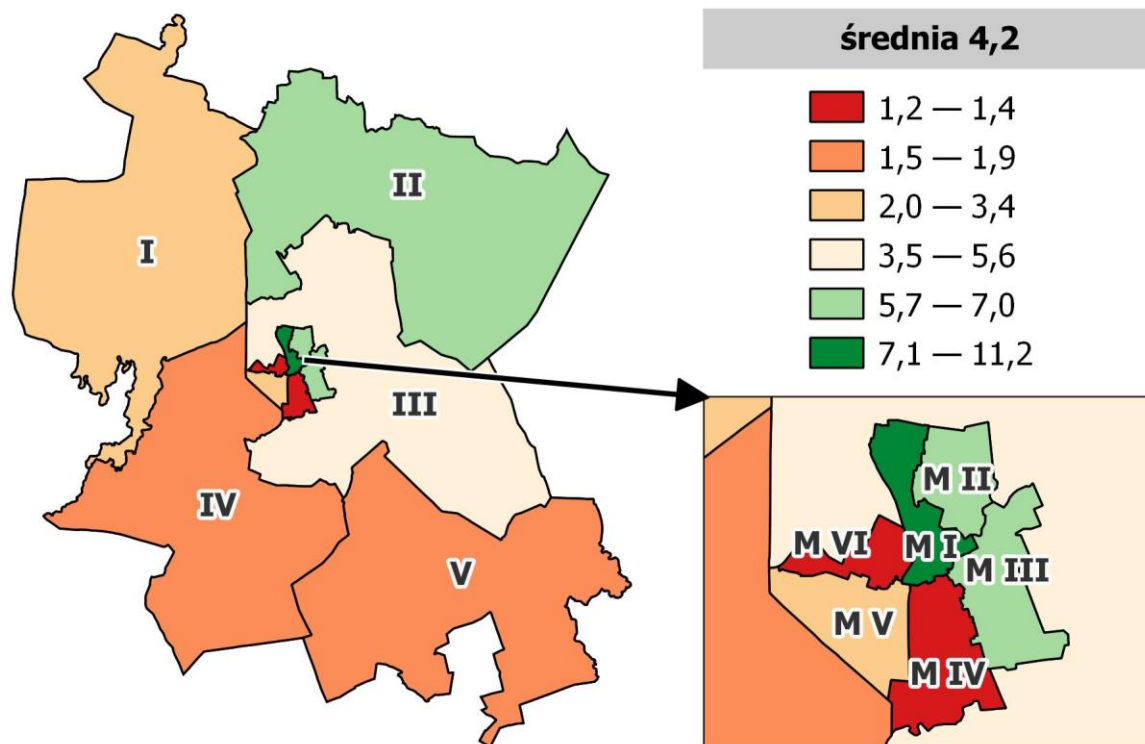
że aż w siedmiu obszarach porównawczych, wskaźnik przyjął wartość poniżej średniej dla gminy. Natomiast z pozytywnych wniosków stwierdza się, że we wszystkich jednostkach występuje przynajmniej jedna organizacja.

Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	7	3,4
2.	Podobszar II	1 546	10	6,5
3.	Podobszar III	1 331	5	3,8
4.	Podobszar IV	1 674	3	1,8
5.	Podobszar V	1 368	2	1,5
6.	Miasto I	2 142	24	11,2
7.	Miasto II	1 292	9	7,0
8.	Miasto III	1 571	11	7,0
9.	Miasto IV	1 493	2	1,3
10.	Miasto V	1 439	3	2,1
11.	Miasto VI	1 658	2	1,2
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	78	4,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 11. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej analizie poddano wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarczych, które obrazują rozwój przedsiębiorczości gminy oraz poziom aktywności gospodarczej mieszkańców.

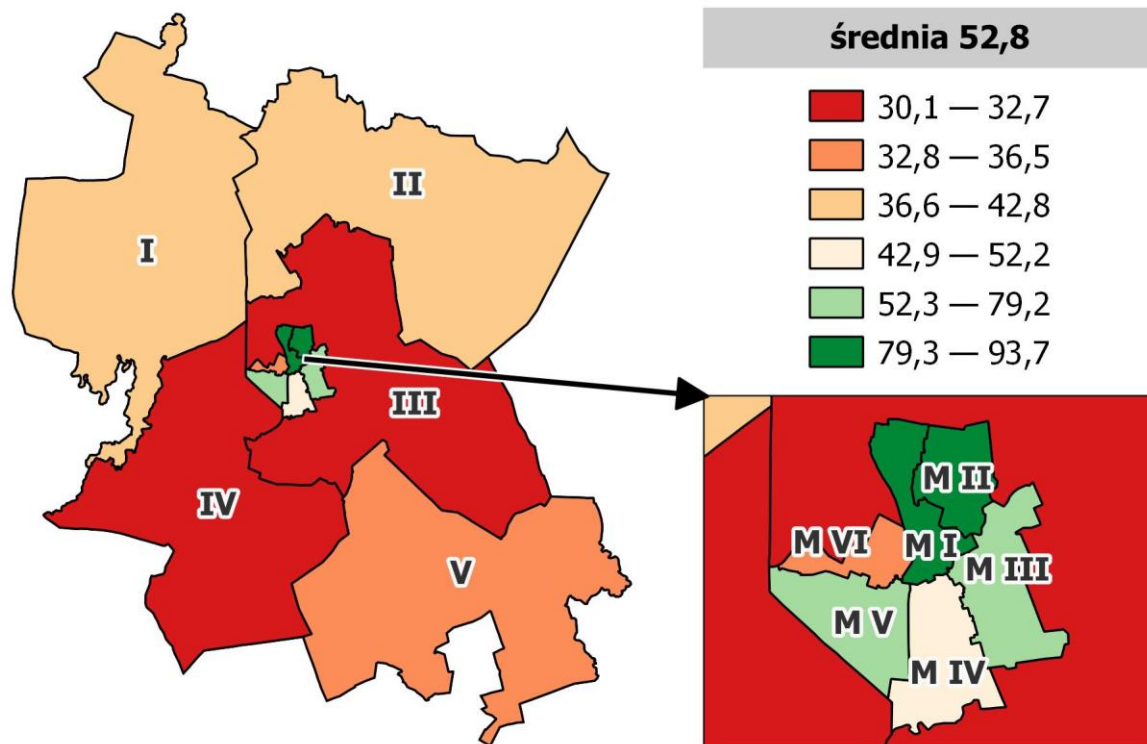
Pierwszą zmienną zbadaną w tym zakresie została liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. W Biskupcu zarejestrowanych jest 928 podmiotów gospodarczych, co oznacza, że na 1000 mieszkańców przypada ich 52,8. Zdecydowanie najwyższą wartość (a więc najkorzystniejszą) wskaźnik przyjmuje w jednostce Miasto II, gdzie na 1000 mieszkańców przypada 93,7 podmiotów gospodarczych. Najniższą i najmniej korzystną wartość wskaźnik przyjmuje z kolei w jednostce Podobszar III (30,1). Warto wskazać, że tylko w czterech ze wszystkich wyodrębnionych obszarów analizowany wskaźnik osiąga pozytywne wartości wyższe niż średnia wartość dla całej gminy.

Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	89	42,8
2.	Podobszar II	1 546	65	42,0
3.	Podobszar III	1 331	40	30,1
4.	Podobszar IV	1 674	52	31,1
5.	Podobszar V	1 368	46	33,6
6.	Miasto I	2 142	193	90,1
7.	Miasto II	1 292	121	93,7
8.	Miasto III	1 571	116	73,8
9.	Miasto IV	1 493	72	48,2
10.	Miasto V	1 439	78	54,2
11.	Miasto VI	1 658	56	33,8
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	928	52,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dane.biznes.gov.pl

Rysunek 12. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Druga zmienna poddana analizie w zakresie gospodarki, mierzy poziom aktywności gospodarczej. Wskaźnik obliczono za pomocą różnicy pomiędzy nowo zarejestrowanymi podmiotami gospodarczymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców. Różnica ta dla Biskupca wynosi 16 podmiotów, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje zmienną na poziomie 0,9. Korzystną wartość dodatnią wskaźnik osiągnął w sześciu obszarach, ale najwyższą w Podobszarze I (4,3), co może świadczyć o rozwoju gospodarczym tego rejonu. Wartość ujemną odnotowano natomiast w dwóch obszarach, spośród których najmniej korzystny wynik zaobserwowano w jednostce Miasto III (-3,2). Natomiast w trzech pozostałych obszarach wskaźnik jest równy 0,0.

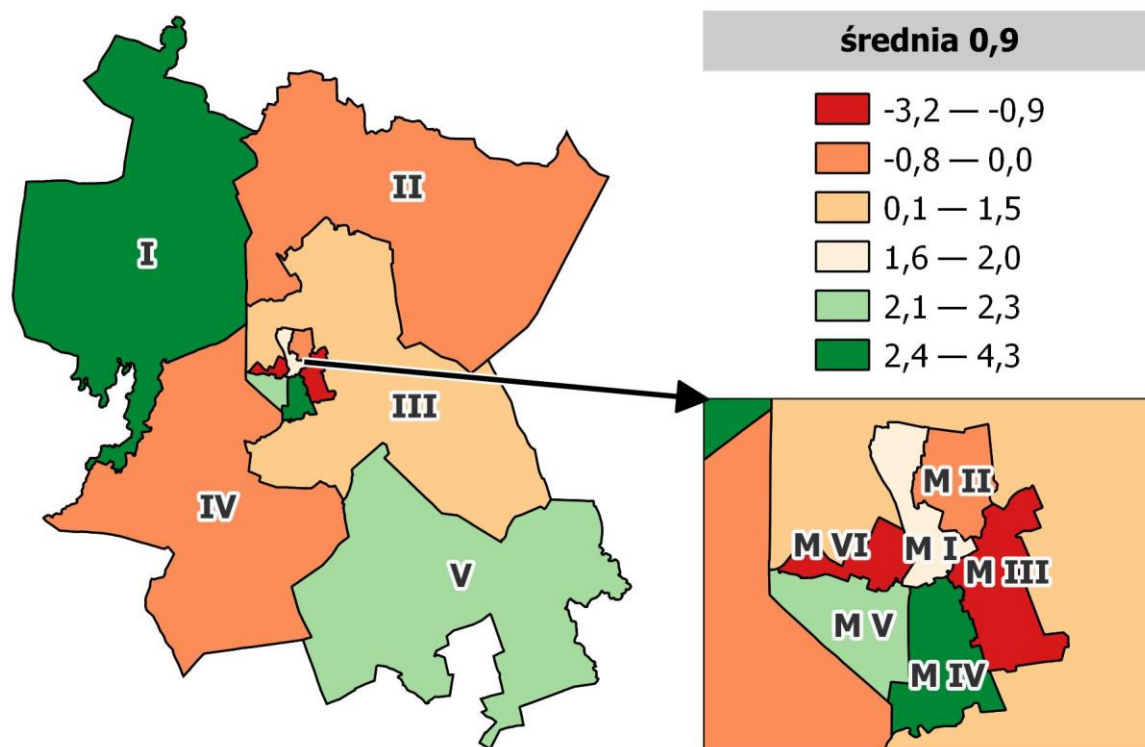
Tabela 14. Różnica pomiędzy nowo-zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców.

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Różnica podmiotów	Różnica pomiędzy nowo-zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	9	4,3
2.	Podobszar II	1 546	0	0,0
3.	Podobszar III	1 331	2	1,5
4.	Podobszar IV	1 674	0	0,0
5.	Podobszar V	1 368	3	2,2
6.	Miasto I	2 142	4	1,9
7.	Miasto II	1 292	0	0,0

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Różnica podmiotów	Różnica pomiędzy nowo–zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców
8.	Miasto III	1 571	-5	-3,2
9.	Miasto IV	1 493	4	2,7
10.	Miasto V	1 439	3	2,1
11.	Miasto VI	1 658	-4	-2,4
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	16	0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dane.biznes.gov.pl

Rysunek 13. Różnica pomiędzy nowo–zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

W ramach sfery środowiskowej wzięto pod uwagę kwestie dotyczące stanu i jakości środowiska naturalnego na terenie Biskupca. Analizie poddano dane dotyczące wyrobów azbestowych, zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym, poziomu zanieczyszczenia powietrza oraz źródeł tych zanieczyszczeń. Kwestie związane ze zdrowiem i poszanowaniem środowiska naturalnego stają się coraz bardziej istotne w procesie planowania działań oraz rozwoju ze względu na ich decydujący wpływ na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Dzięki dofinansowaniu ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w

Olsztynie, Miasto i Gmina Biskupiec realizowała zadania takie jak „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Biskupiec”. Zakres wspomnianego zadania obejmował odbiór materiałów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Biskupiec, załadunek i transport odpadów na składowisko oraz rozładunek i przekazanie wyrobów do unieszkodliwiania. W 2022 roku łącznie unieszkodliwiono 1 649 452 kg materiałów budowlanych zawierających azbest, z nieruchomości zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Biskupiec.

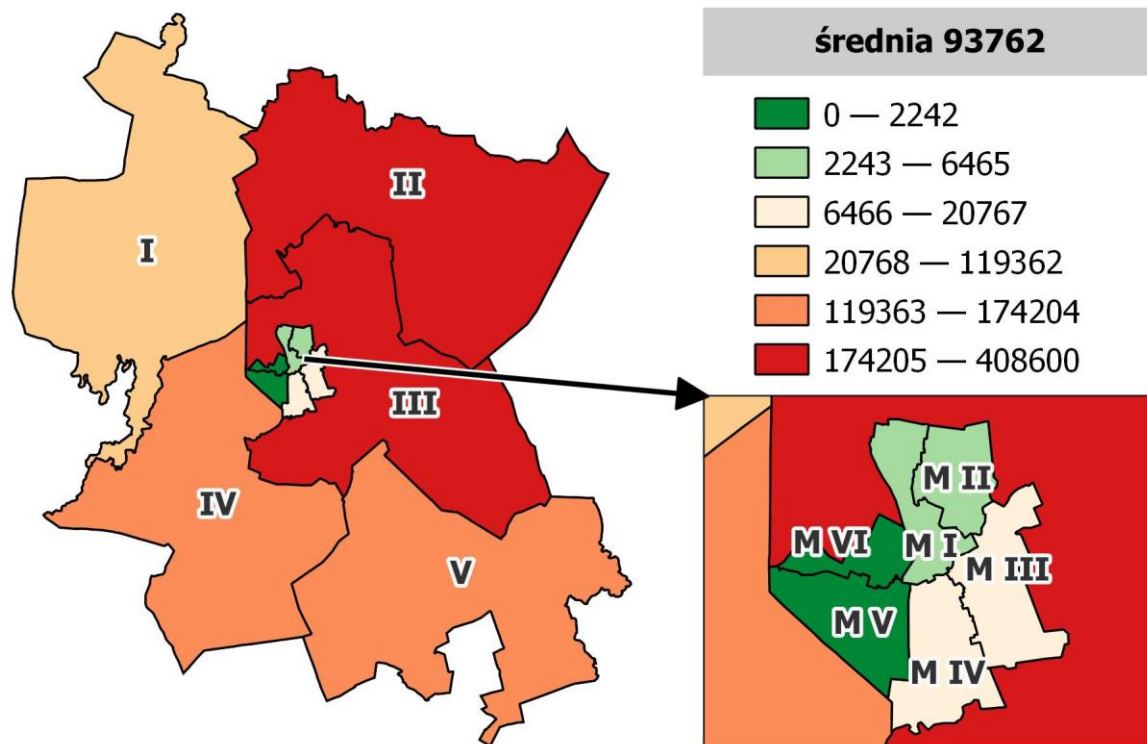
W kraju od wielu lat trwają działania związane z usuwaniem i utylizacją elementów azbestowych z budynków (np. takie jak wyżej wymienione). Dodatkowo prowadzone są spisy budynków, w których ten materiał się znajduje. W oparciu o takie dane ustalono, że w gminie Biskupiec na każdego mieszkańca przypada około 93 762 kg wyrobów azbestowych. Tylko w jednostce Miasto VI nie zidentyfikowano budynków zawierających ten niebezpieczny materiał, co skutkuje najkorzystniejszym pod względem zdrowia mieszkańców wskaźnikiem o wartości równej zero. Z kolei najgorzej pod tym względem prezentuje się Podobszar II, gdzie na każdego mieszkańca przypada około 408 600 kg wyrobów azbestowych – czterokrotnie więcej niż wskazuje średnia. Należy zauważyć, że w sześciu obszarach porównawczych wskaźnik przyjął pozytywną dla zdrowia mieszkańców wartość poniżej średniej dla gminy.

Tabela 15. Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych [kg]	Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]
1.	Podobszar I	2 078	231 943	111 618
2.	Podobszar II	1 546	631 696	408 600
3.	Podobszar III	1 331	316 980	238 152
4.	Podobszar IV	1 674	238 095	142 231
5.	Podobszar V	1 368	168 585	123 235
6.	Miasto I	2 142	13 785	6 436
7.	Miasto II	1 292	3 000	2 322
8.	Miasto III	1 571	32 625	20 767
9.	Miasto IV	1 493	9 744	6 527
10.	Miasto V	1439	3 000	2 085
11.	Miasto VI	1 658	0	0
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	1 649 452	93 762

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 14. Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]

Źródło: opracowanie własne

Kolejny z analizowanych wskaźników o charakterze środowiskowym dotyczy tego, jaki odsetek budynków mieszkalnych znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zamieszkiwanie w strefach zagrożonych hałasem może nie tylko obniżać komfort życia, ale również wpływać na pogorszenie się stanu zdrowia.

W całej gminie Biskupiec 353 budynki mieszkalne spośród 3 715 wszystkich budynków znajdują się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Należy wskazać, że w dwóch obszarach wskaźnik osiągnął wartość równą 0,0, a w kolejnych pięciu wartość jest niższa od średniej dla gminy. Z kolei najwyższy odsetek budynków mieszkalnych zagrożonych hałasem drogowym i kolejowym występuje w obszarze Miasto III (45,5%). Oprócz tego wysoki wskaźnik powyżej średniej odnotowano jeszcze w jednostkach Miasto I (22,4%), Miasto II (18,9%) oraz Podobszar I (13,8%), w których przecinają się: droga krajowa na 57 z linią kolejową (w części wiejskiej) oraz ta sama droga krajowa z drogami wojewódzkimi (w części miejskiej).

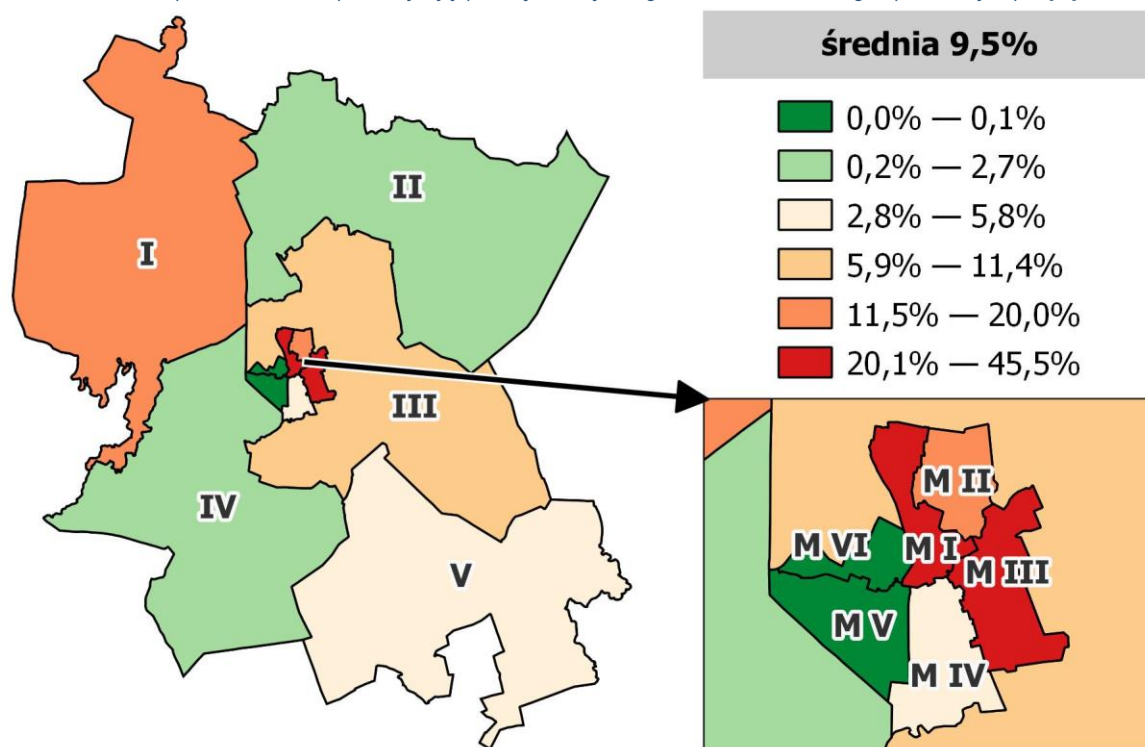
Tabela 16. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%].

Nr	Nazwa obszaru	Liczba budynków mieszkalnych	Budynki mieszkalne w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym
1.	Podobszar I	747	103	13,8%
2.	Podobszar II	456	1	0,2%

Nr	Nazwa obszaru	Liczba budynków mieszkalnych	Budynki mieszkalne w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym
3.	Podobszar III	312	21	6,7%
4.	Podobszar IV	560	8	1,4%
5.	Podobszar V	310	18	5,8%
6.	Miasto I	402	90	22,4%
7.	Miasto II	265	50	18,9%
8.	Miasto III	101	46	45,5%
9.	Miasto IV	291	16	5,5%
10.	Miasto V	159	0	0,0%
11.	Miasto VI	112	0	0,0%
Miasto i Gmina Biskupiec		3 715	353	9,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT (Baza danych obiektów topograficznych).

Rysunek 15. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%].

Źródło: opracowanie własne

Jakość powietrza to jeden z kluczowych wskaźników środowiskowych przekładających się na ocenę zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. W niniejszym opracowaniu wskaźnik ten przedstawiony został w postaci analizy poziomu zanieczyszczeń pyłów zawieszonych PM_{2,5}. Stężenie wskazanych pyłów w powietrzu występuje najczęściej w obszarach zurbanizowanych, ponieważ ich głównym źródłem są pozaprzemysłowe procesy spalania (np. domowe piece) oraz pojazdy spalinowe. Stąd też często

stężenie tych pyłów w powietrzu zmienia się w trakcie roku i przyjmuje najwyższe poziomy w miesiącach zimowych.

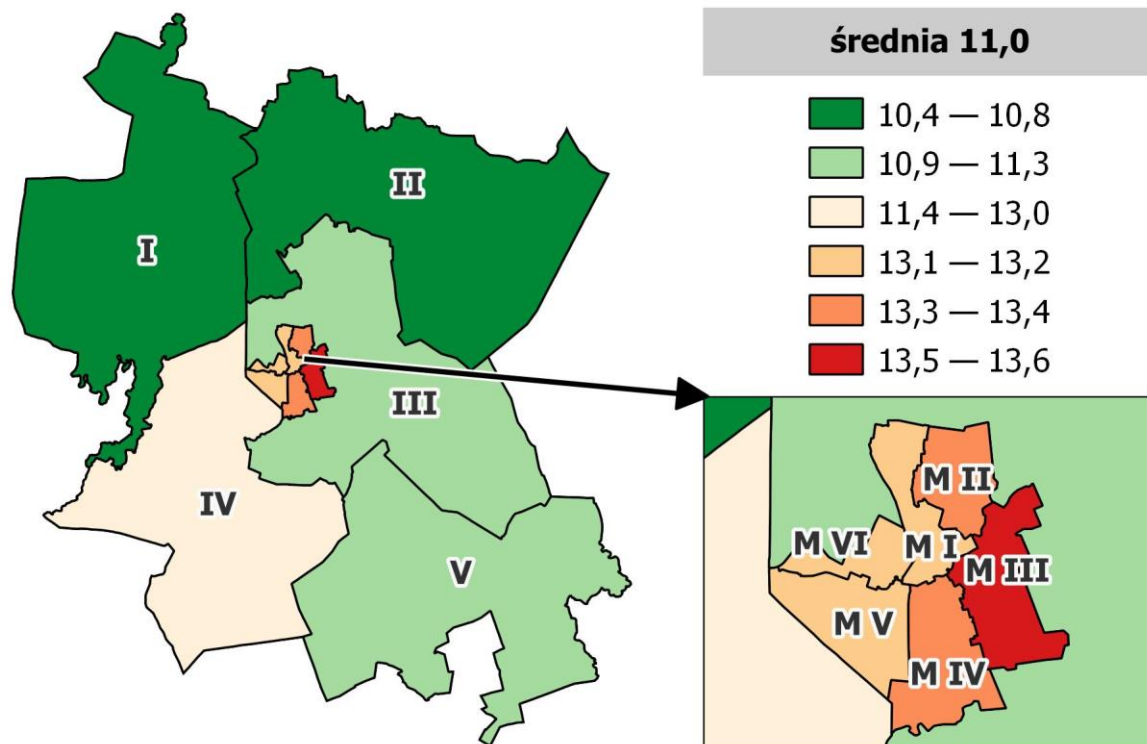
Analizując dane dotyczące zanieczyszczeń powietrza należy wskazać, iż obszary o największym stężeniu pyłów PM_{2.5} w powietrzu to obszar Miasto III (13,6). Oprócz tego wynik dużo wyższy od średniej dla gminy odnotowano także w jednostkach: Miasto IV i Miasto II (13,4), Miasto I (13,3) oraz Miasto V i Miasto VI (13,2). Są to obszary graniczące ze sobą i charakteryzujące się występowaniem miejskiej zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej oraz rozbudowaną siecią drogową. Nieznacznie niższy poziom wskaźnika od średniej, a więc bardziej korzystny dla zdrowia mieszkańców, odnotowany został w jednostkach: Podobszar I (10,6) oraz Podobszar II (10,4).

Tabela 17. Średnie roczne stężenie PM_{2.5}

Nr obszaru	Nazwa obszaru	Średnie roczne stężenie PM _{2.5} [µg/m ³]
1.	Podobszar I	10,6
2.	Podobszar II	10,4
3.	Podobszar III	11,3
4.	Podobszar IV	11,4
5.	Podobszar V	11,0
6.	Miasto I	13,3
7.	Miasto II	13,4
8.	Miasto III	13,6
9.	Miasto IV	13,4
10.	Miasto V	13,2
11.	Miasto VI	13,2
Miasto i Gmina Biskupiec		11,0

Źródło: opracowanie na podstawie <https://powietrze.gios.gov.pl/>

Rysunek 16. Średnie roczne stężenie PM2.5

Źródło: opracowanie własne

Ostatnim z analizowanych wskaźników w sferze środowiskowej jest udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe. Zanieczyszczenie powietrza w znacznej mierze powodowane jest przez emisję szkodliwych substancji, które głównie pochodzą z lokalnych kotłowni i źródeł ogrzewania indywidualnych gospodarstw domowych. Problem ten stanowi wyzwanie dla władz samorządowych aby podjąć działania mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz poprawę komfortu życia i zdrowia mieszkańców.

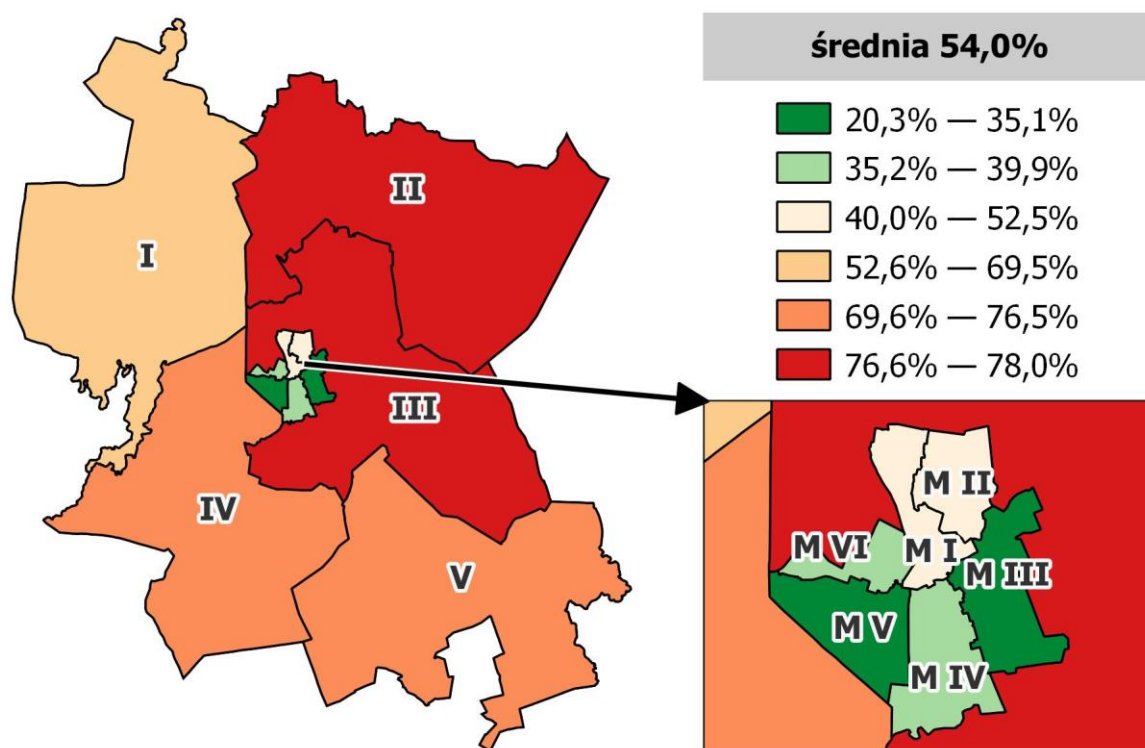
W Biskupcu zidentyfikowano 8 335 punktów w ewidencji źródeł ciepła, z czego 54,0% (4 503 punktów) stanowią te ogrzewane kotłami na paliwo stałe. Najwięcej gospodarstw ogrzewanych kotłami na paliwo stałe (839) odnotowano w jednostce Podobszar I (68,9%), jednakże w odniesieniu do wszystkich zewidencjonowanych punktów źródeł ciepła, najgorzej przedstawia się sytuacja w jednostce Podobszar II (78,0%). Równie wysoki wskaźnik odnotowano w jednostce Podobszar III o wartości 77,3%. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe jest najkorzystniejszy w obszarze Miasto V i wynosi tam 47,5%. Warto wskazać, że tylko w pięciu ze wszystkich wyodrębnionych podobszarów, analizowany wskaźnik osiąga negatywne wartości wyższe niż średnia wartość dla całej gminy.

Tabela 18. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe

Nr	Nazwa obszaru	Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła	Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe
1.	Podobszar I	1 218	839	68,9%
2.	Podobszar II	864	674	78,0%
3.	Podobszar III	453	350	77,3%
4.	Podobszar IV	817	570	69,8%
5.	Podobszar V	543	413	76,1%
6.	Miasto I	1 215	524	43,1%
7.	Miasto II	590	310	52,5%
8.	Miasto III	866	276	31,9%
9.	Miasto IV	789	302	38,3%
10.	Miasto V	699	142	20,3%
11.	Miasto VI	281	103	36,7%
Miasto i Gmina Biskupiec		8 335	4 503	54,0%

Źródło: opracowanie na podstawie Inwentaryzacja źródeł ciepła wg. danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 17. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe

Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Ocena sfery przestrzenno-funkcjonalnej związana jest głównie z dostępnością do różnych usług stref przestrzenno-funkcjonalnych istotnych dla lokalnej społeczności, które mają znaczący wpływ na jakość życia w gminie oraz atrakcyjność osiedleńczą Biskupca.

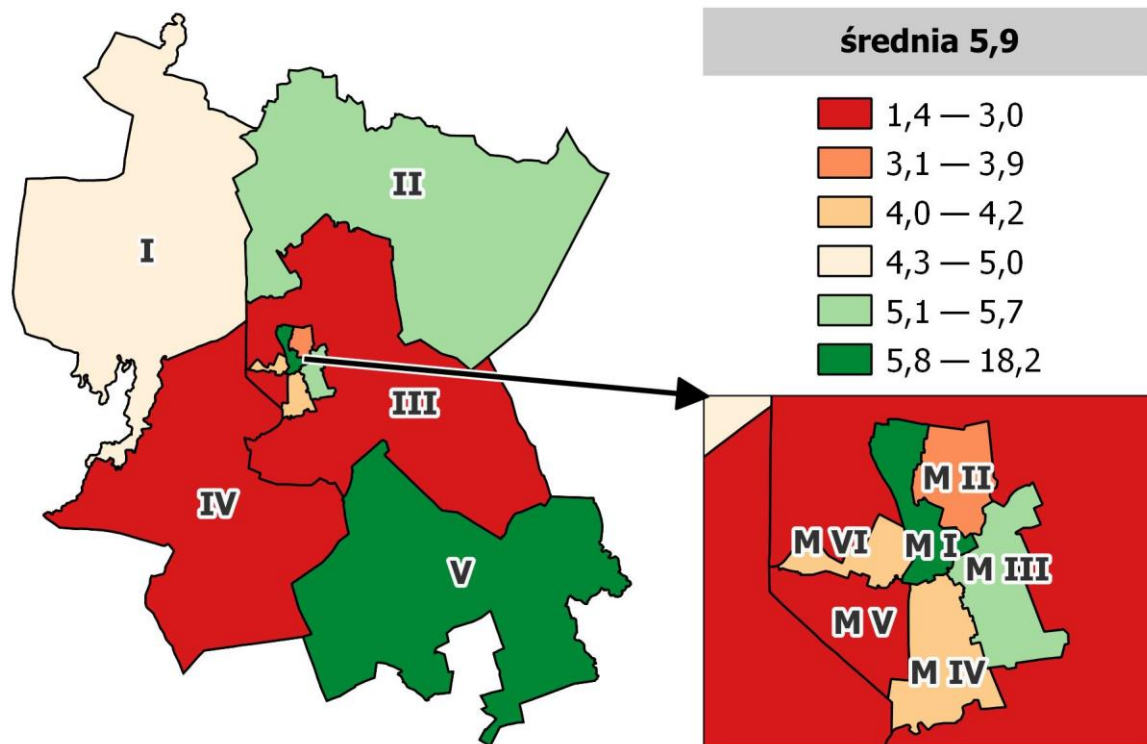
Pierwszym wskaźnikiem poddanym analizie w sferze przestrzenno-funkcjonalnej został dostęp mieszkańców do usług publicznych. Wskaźnik ten dotyczy liczby instytucji społecznych (takich jak: biblioteki, apteki, placówki pocztowe, banki, instytucje kultury, itd.), do której mają dostęp mieszkańcy wyodrębnionych obszarów. Zmienna prezentowana jest w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W Biskupcu zlokalizowane są 103 takie usługi, a średnia dla całej gminy wyniosła wartość 5,9. Najwyższa wartość współczynnika występuje w obszarze Miasto I, w którym na 1000 mieszkańców przypada 18,2 instytucji społecznych. Najtrudniejsza w kontekście dostępu do instytucji społecznych sytuacja występuje w obszarze Miasto V (1,4), w którym wartość współczynnika jest najniższa. Należy zwrócić uwagę, że spośród 11 jednostek porównawczych aż w 10 z nich wartość wskaźnika była niższa od średniej dla gminy. Może to wynikać z trzykrotnie wyższej wartości obszaru Miasto I, która zawiążyła tę średnią. Z pozytywnych wniosków można natomiast odnotować, że w każdym z obszarów porównawczych zlokalizowane są przynajmniej 2 usługi.

Tabela 19. Dostępność punktów usług publicznych.

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Punkty usług publicznych	Dostępność punktów usług publicznych
1.	Podobszar I	2078	10	4,8
2.	Podobszar II	1546	8	5,2
3.	Podobszar III	1331	4	3,0
4.	Podobszar IV	1674	5	3,0
5.	Podobszar V	1368	8	5,8
6.	Miasto I	2142	39	18,2
7.	Miasto II	1292	5	3,9
8.	Miasto III	1571	9	5,7
9.	Miasto IV	1493	6	4,0
10.	Miasto V	1439	2	1,4
11.	Miasto VI	1658	7	4,2
Miasto i Gmina Biskupiec		17592	103	5,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)

Rysunek 18. Dostępność punktów usług publicznych

Źródło: opracowanie własne

Drugim analizowanym zjawiskiem poddanym ocenie w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej jest poziom dostępności terenów rekreacyjnych w Biskupcu. Badana zmienna wyraża stosunek liczby terenów rekreacyjnych do ogólnej powierzchni obszaru, obrazuje zatem gęstość występowania terenów o tym charakterze. W analizie za tereny rekreacyjne przyjęto place sportowe i rekreacyjne, place zabaw oraz różnego rodzaju miejsca spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu.

W Biskupcu liczba badanych terenów rekreacyjnych wynosi łącznie 112, a średnia ich liczba w odniesieniu do powierzchni (km²) przyjmuje wartość 0,39. Największa liczba terenów pełniących te funkcje zlokalizowana jest w jednostce Podobszar IV i wynosi 21. Jednakże wskaźnik poziomu dostępności dla tej jednostki nie przyjął najwyższej wartości. Sytuacja ta odnosi się do obszaru Miasto I ze zmienna na poziomie 15,87 (ponad czterdziestokrotnie większa niż średnia wartość dla gminy). Sytuację niekorzystną odnotowano natomiast w jednostkach, w których dostępność do rekreacji w stosunku do powierzchni jest mocno ograniczona, a są to: Podobszar III (0,21), Podobszar II (0,22) oraz Podobszar V (0,25). Podobnie jak w poprzednio omawianym wskaźniku z analizy terenów rekreacyjnych można odnotować pozytywny wniosek — w każdym z obszarów porównawczych zlokalizowany jest przynajmniej 1 punkt rekreacji.

Na terenie miasta jak i gminy Biskupiec powstało wiele miejsc rekreacji. Wymienić można: tradycyjne place zabaw (z huśtawkami i piaskownicą) oraz bardziej rozbudowane place zabaw (ze ściankami i sieciami wspinaczkowymi, zjeżdżalniami, trampolinami i innymi typami zabawek o rosnącym poziomie

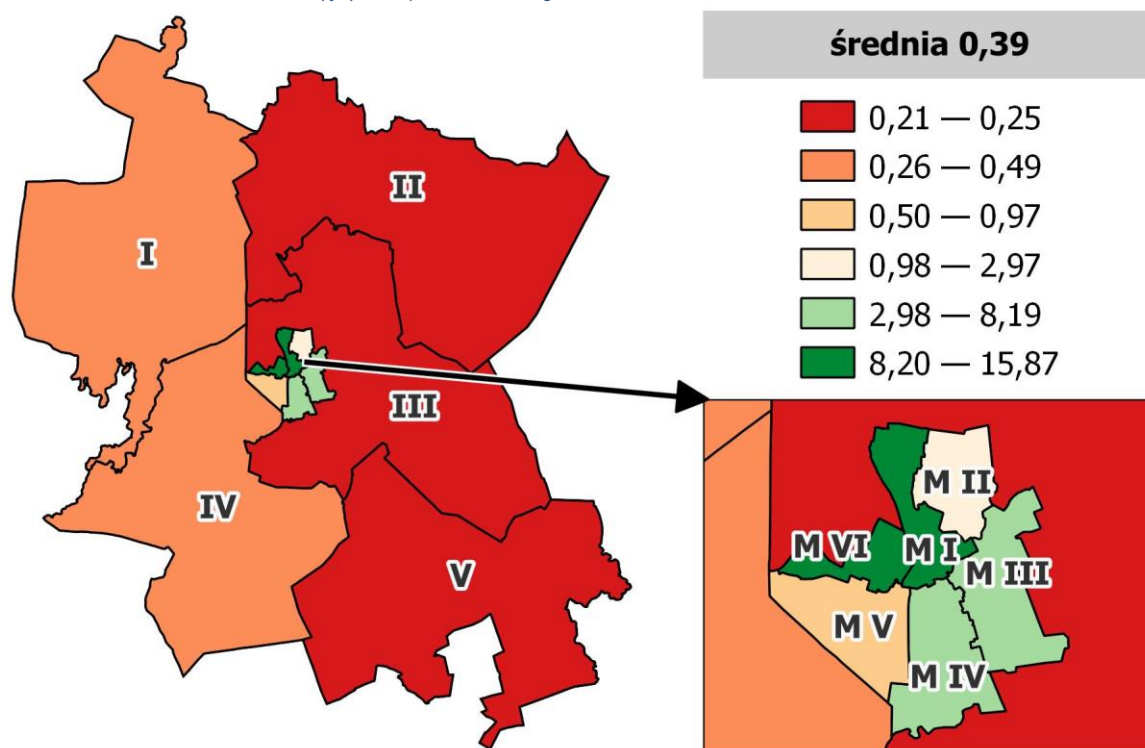
trudności dostosowanym do dzieci w różnym wieku), liczne siłownie plenerowe (z których korzystają mogą zarówno młodszy jak i starsi mieszkańcy), a także plac zabaw dedykowany biskupieckim pupilom. Wszystkie te miejsca są bezpłatne i ogólnodostępne dla środowiska lokalnego oraz turystów. Należy zwrócić uwagę, że wspólne treningi i zabawy na świeżym powietrzu wpływają nie tylko na poprawę kondycji i zdrowia, ale również na integrację społeczności.

Tabela 20. Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem

Nr	Nazwa obszaru	Liczba terenów rekreacyjnych	Powierzchnia [km ²]	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem
1.	Podobszar I	20	62 415 461	0,32
2.	Podobszar II	14	63 521 281	0,22
3.	Podobszar III	11	51 590 905	0,21
4.	Podobszar IV	21	52 053 193	0,40
5.	Podobszar V	14	55 799 456	0,25
6.	Miasto I	11	693 185	15,87
7.	Miasto II	2	674 203	2,97
8.	Miasto III	6	1 095 623	5,48
9.	Miasto IV	7	1 068 514	6,55
10.	Miasto V	1	1 032 443	0,97
11.	Miasto VI	5	435 199	11,49
Miasto i Gmina Biskupiec		112	290 379 463	0,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 19. Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem

Źródło: opracowanie własne

Poziom skomunikowania i dostępu mieszkańców do komunikacji miejskiej jest szczególnie istotny w kontekście dostępności do instytucji społecznych oraz zakładów pracy, które mogą znajdować się poza ich miejscem zamieszkania. W tym zakresie często dochodzi do wykluczenia komunikacyjnego osób nieposiadających własnego środka transportu i nie mających możliwości skorzystania z transportu publicznego. W ramach badanego problemu analizie poddano liczbę przystanków komunikacji publicznej zlokalizowaną w poszczególnych obszarach porównawczych w stosunku do ogółu ich liczby w gminie.

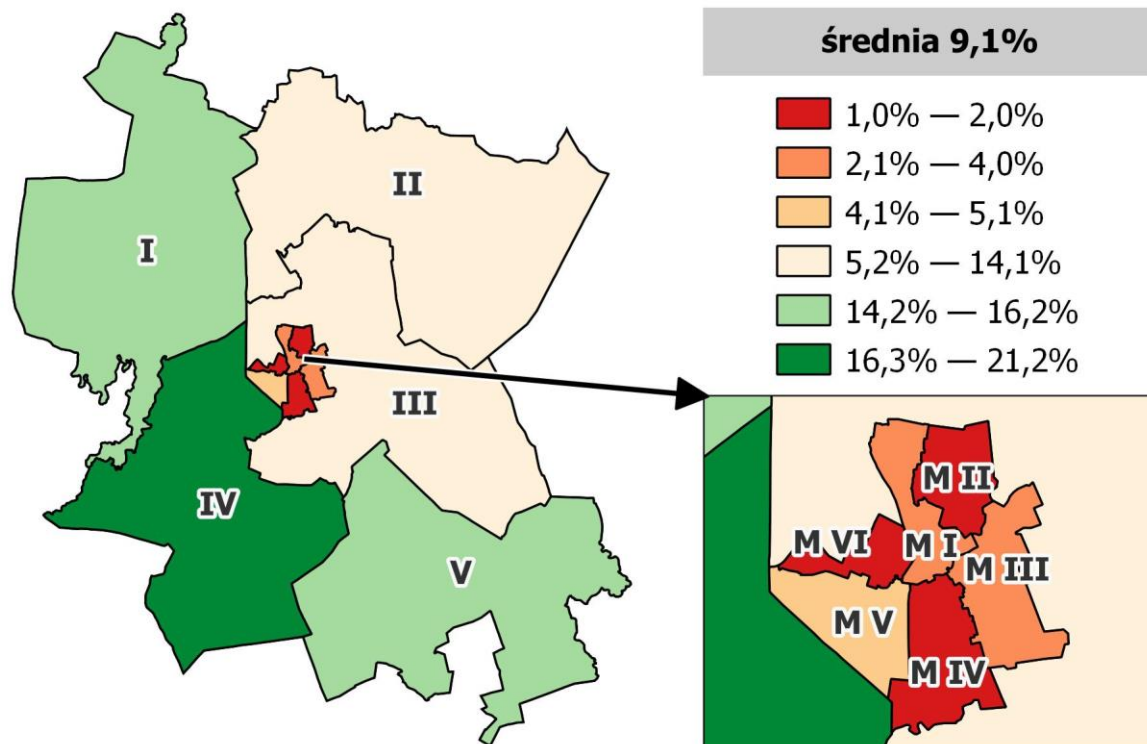
W przypadku Biskupca, na jego terenie zlokalizowanych jest 99 przystanków, a średnia wartość zmiennej dla gminy wyniosła 9,1%. Najwyższy poziom wskaźnika skomunikowania występuje w jednostce podobszar IV, w którym znajduje się najwięcej przystanków – 21, a więc 21,2% wszystkich przystanków funkcjonujących na terenie gminy. Najgorzej pod tym względem wypada obszar Miasto IV, w którym znajduje się tylko 1 przystanek, co stanowi niewielki odsetek ogólnej liczby przystanków (1,0%). Należy zauważyć, że część miejska Biskupca ma niekorzystne wyniki wskaźnika poniżej średniej, a część wiejska odwrotnie powyżej tej średniej. Pomimo niskich wyników, zaobserwowano, że w każdym obszarze porównawczym znajduje się przynajmniej 1 przystanek komunikacji zbiorowej.

Tabela 21. Dostępność komunikacyjna

Nr	Nazwa obszaru	Liczba przystanków komunikacji publicznej	Dostępność komunikacyjna
1.	Podobszar I	16	16,2%
2.	Podobszar II	14	14,1%
3.	Podobszar III	14	14,1%
4.	Podobszar IV	21	21,2%
5.	Podobszar V	16	16,2%
6.	Miasto I	4	4,0%
7.	Miasto II	2	2,0%
8.	Miasto III	4	4,0%
9.	Miasto IV	1	1,0%
10.	Miasto V	5	5,1%
11.	Miasto VI	2	2,0%
Miasto i Gmina Biskupiec		99	9,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 20. Dostępność komunikacyjna

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym istotnym aspektem, mającym wpływ na jakość życia mieszkańców Biskupca, jest dostęp do placówek świadczących opiekę zdrowotną. W celu analizy tego zagadnienia, przeprowadzono ocenę poziomu dostępności opieki zdrowotnej w wyodrębnionych jednostkach uwzględniając liczbę podmiotów opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Łączna liczba podmiotów świadczących usługi zdrowotne w Biskupcu wynosi 28, a wskaźnik przyjął średnią wartość równą 1,6. Znaczna część punktów tej usługi zlokalizowana jest na terenie jednostki Miasto II (15 podmiotów), gdzie również wskaźnik jest najwyższy (11,6). Natomiast najniższy poziom dostępności opieki zdrowotnej zidentyfikowano aż w siedmiu jednostkach: Podobszar I, Podobszar II, Podobszar III, Podobszar IV, Podobszar V, Miasto IV oraz Miasto V, dla których wartość wskaźnika wyniosła 0,0 ze względu na całkowity brak usług zdrowotnych. Pozostałe obszary charakteryzuje lokalizacja przynajmniej 2 podmiotów świadczących usługi zdrowotne. Warto wspomnieć, że są to jednostki miejskiej, a na terenie obszaru Miasto I zlokalizowany jest: Szpital Powiatowy im. Jana Mikulicza.

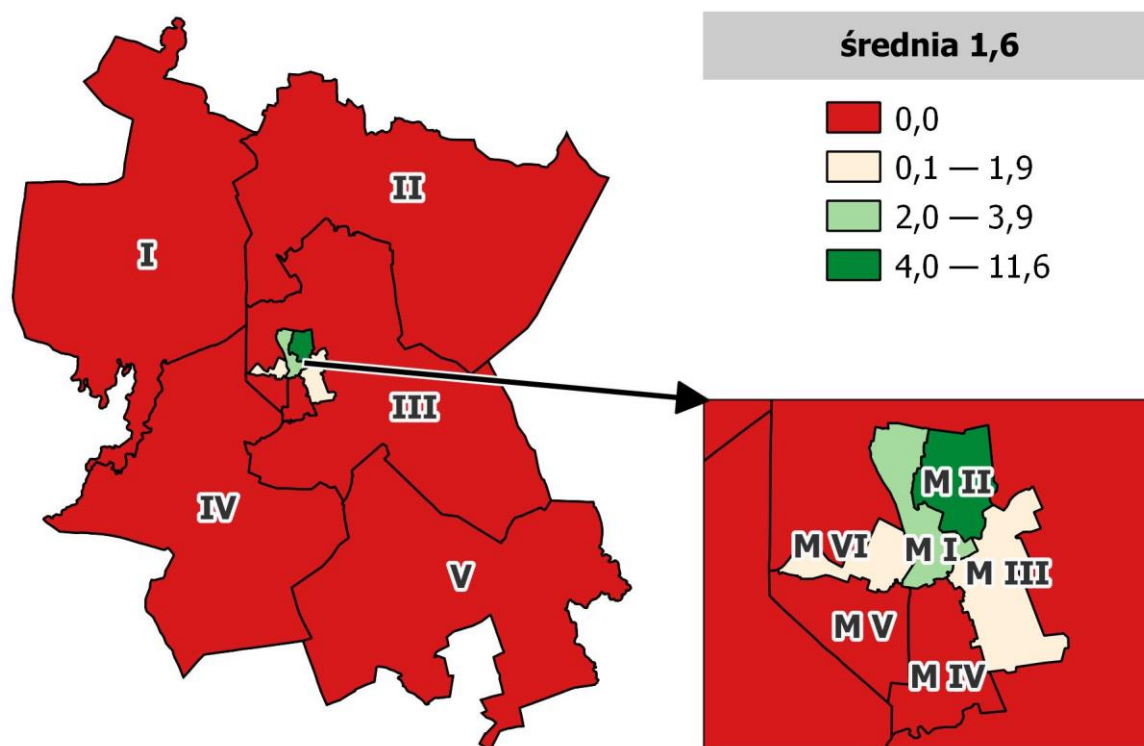
Tabela 22. Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba usług opieki zdrowotnej	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	2 078	0	0,0
2.	Podobszar II	1 546	0	0,0

Nr	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Liczba usług opieki zdrowotnej	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców
3.	Podobszar III	1 331	0	0,0
4.	Podobszar IV	1 674	0	0,0
5.	Podobszar V	1 368	0	0,0
6.	Miasto I	2 142	8	3,7
7.	Miasto II	1 292	15	11,6
8.	Miasto III	1 571	3	1,9
9.	Miasto IV	1 493	0	0,0
10.	Miasto V	1 439	0	0,0
11.	Miasto VI	1 658	2	1,2
Miasto i Gmina Biskupiec		17 592	28	1,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://rpwdl.ezdrowie.gov.pl/>

Rysunek 21. Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Ostatnim elementem analizy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest udział powierzchni biologicznie czynnej w całkowitej powierzchni miasta oraz w poszczególnych Jednostkach. Powierzchnia biologicznie czynna odnosi się do terenów niezabudowanych, takich jak łąki, pola uprawne, zakrzewienia i inne. Wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej, czyli obszarów niezabudowanych i niezagospodarowanych w inny sposób jest czynnikiem wpływającym na jakość życia mieszkańców,

atrakcyjność miasta pod względem osiedleńczym i rekreacyjnym, a także pozytywnie wpływa na stan środowiska naturalnego i jakość powietrza.

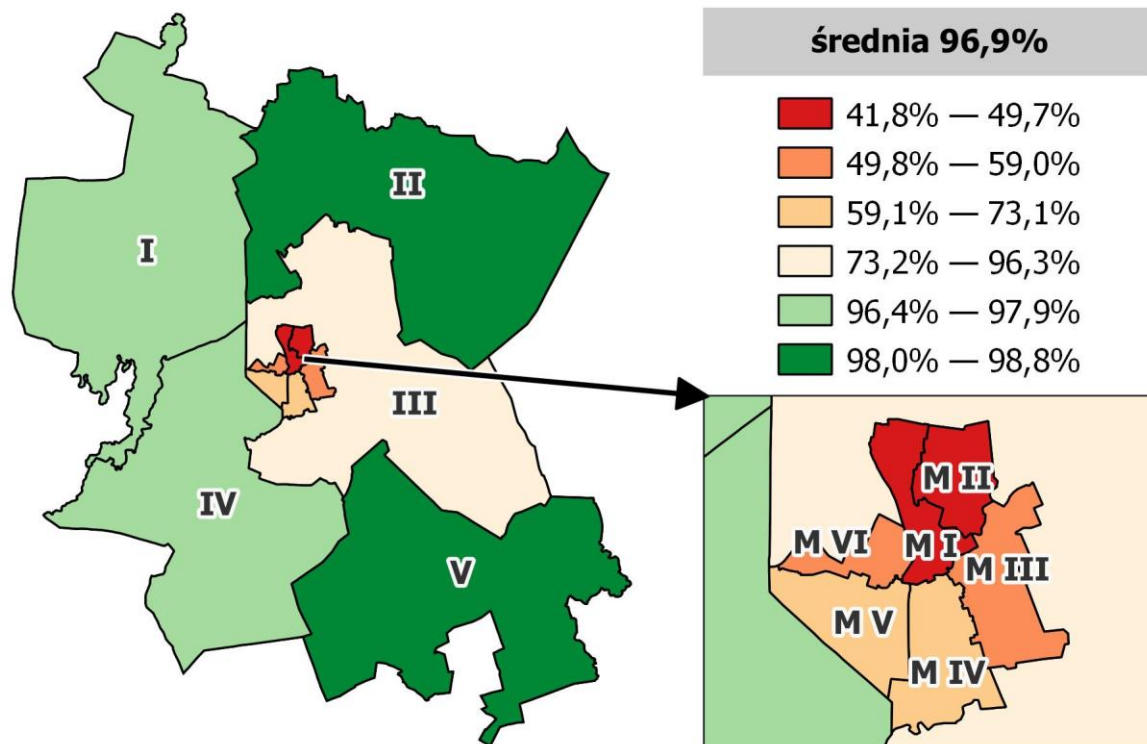
Powierzchnię Biskupca w 96,9% stanowi powierzchnia biologicznie czynna. Wyższy jej udział charakteryzuje jednostki położone w wiejskiej części gminy, a wśród nich najwyższą i najbardziej korzystną zaobserwowano w jednostce Podobszar V z wartością 98,8%. Natomiast sytuacja kryzysowa w tym zakresie dotyczy obszarów miejskich, na co wpływ ma znacznie większa gęstość zabudowy i zurbanizowany charakter tej części gminy. Wśród nich najmniej korzystną wartość zmiennej odnotowano w obszarze Miasto I (41,8%), gdzie tereny biologicznie czynne stanowią mniej niż połowę powierzchni jednostki. Podobnie jest w przypadku obszaru Miasto II (48,2%), a z kolei w jednostce Miasto III wartość wskaźnika jest prawie równa połowie (dokładnie 50,5%).

Tabela 23. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem.

Nr	Nazwa obszaru	Tereny biologicznie czynne [km ²]	Powierzchnia [km ²]	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem
1.	Podobszar I	61 040 747	62 415 461	97,8%
2.	Podobszar II	62 375 189	63 521 281	98,2%
3.	Podobszar III	49 622 534	51 590 905	96,2%
4.	Podobszar IV	50 196 469	52 053 193	96,4%
5.	Podobszar V	55 127 271	55 799 456	98,8%
6.	Miasto I	289 732	693 185	41,8%
7.	Miasto II	324 631	674 203	48,2%
8.	Miasto III	553 127	1 095 623	50,5%
9.	Miasto IV	754 014	1 068 514	70,6%
10.	Miasto V	754 791	1 032 443	73,1%
11.	Miasto VI	231 614	435 199	53,2%
Miasto i Gmina Biskupiec		281 270 119	290 379 463	96,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 22. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem

Źródło: opracowanie własne

Sfera techniczna

Ostatnia analizowana sfera dotyczy kwestii technicznych: potrzeb w zakresie termomodernizacji obiektów publicznych, jak i poprawy ich dostępności dla niepełnosprawnych, czy innych wyzwań wynikających z obecności zabytków. Wymienione kwestie obrazują kondycję danego obszaru oraz wskazują jego mankamenty, które mogą utrudniać bądź uniemożliwiać jego rozwój. Sytuacja kryzysowa w tej sferze może także negatywnie oddziaływać na jakość życia mieszkańców oraz wpływać na wizerunek i sposób postrzegania danego obszaru.

Pierwszym ze wskaźników, które poddano badaniu w sferze technicznej jest zagęszczenie obiektów zabytkowych oraz w poszczególnych jednostkach. W Biskupcu zidentyfikowano 410 zabytków, z czego największa liczba z nich znajduje się w historycznej części miasta (jednostka Miasto I). Obszar ten charakteryzuje również najwyższa wartość wskaźnika (197,6) znacząco przekraczająca średnią dla całej gminy w wysokości 1,4. Z kolei wartość niższą niż średnia dla gminy odnotowano w części wiejskiej gminy. Wśród nich najniższy poziom zmiennej zaobserwowano w Podobszarze II (0,1). natomiast jednostką o najmniejszej liczbie zabytków (5 sztuk.) zostało Miasto V (4,8).

Wśród najważniejszych zabytków Biskupca można wymienić m.in. mieszcańskie kamieniczki i wille, zabytkowe budynki (dawnego ratusza, dawnego Starostwa, Starego Browaru, Starej Apteki i Starej Kafłarni), zabytkową wieżę ciśnień, rzeźby i pomniki (np. pomnik ku czci Poległych w Walce o Polskość

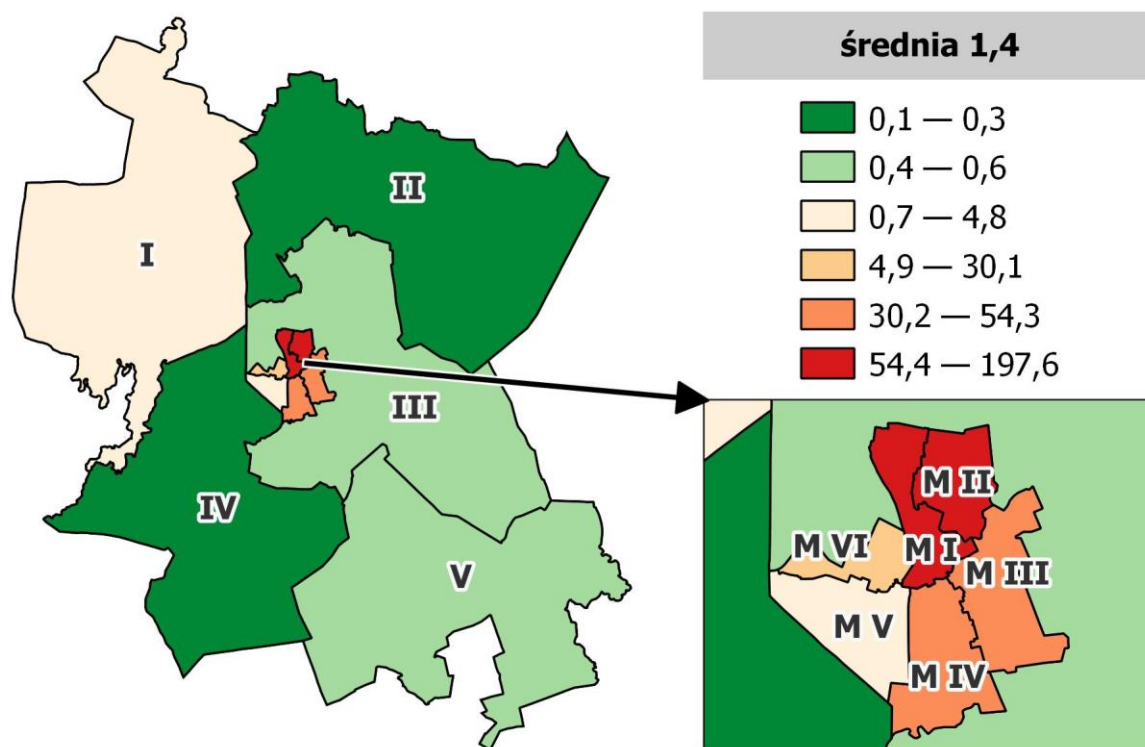
Warmii i Mazur), zabytkowe kościoły (np. kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela), oraz liczne kapliczki. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że aby utrzymać obiekty zabytkowe w dobrym stanie oraz żeby ich degradacja nie postępowała, istotne jest systematyczne prowadzenie prac remontowych oraz konserwatorskich. Takie zabiegi natomiast wiążą się ze wzrostem nakładów finansowych ponoszonych przez samorząd.

Tabela 24. Liczba zabytków na km².

Nr	Nazwa obszaru	Powierzchnia [km ²]	Liczba zabytków	Liczba zabytków na km ²
1.	Podobszar I	62 415 461	54	0,9
2.	Podobszar II	63 521 281	9	0,1
3.	Podobszar III	51 590 905	19	0,4
4.	Podobszar IV	52 053 193	15	0,3
5.	Podobszar V	55 799 456	28	0,5
6.	Miasto I	693 185	137	197,6
7.	Miasto II	674 203	41	60,8
8.	Miasto III	1 095 623	56	51,1
9.	Miasto IV	1 068 514	36	33,7
10.	Miasto V	1 032 443	5	4,8
11.	Miasto VI	435 199	10	23,0
Miasto i Gmina Biskupiec		290 379 463	410	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 23. Liczba zabytków na km²

Źródło: opracowanie własne

Ważnym aspektem ekonomicznym, gospodarczym i ekologicznym jest to, czy budynki użyteczności publicznej odpowiadają wyzwaniom związanym z rosnącymi kosztami energii. Z tego powodu kolejnym analizowanym wskaźnikiem został udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji.

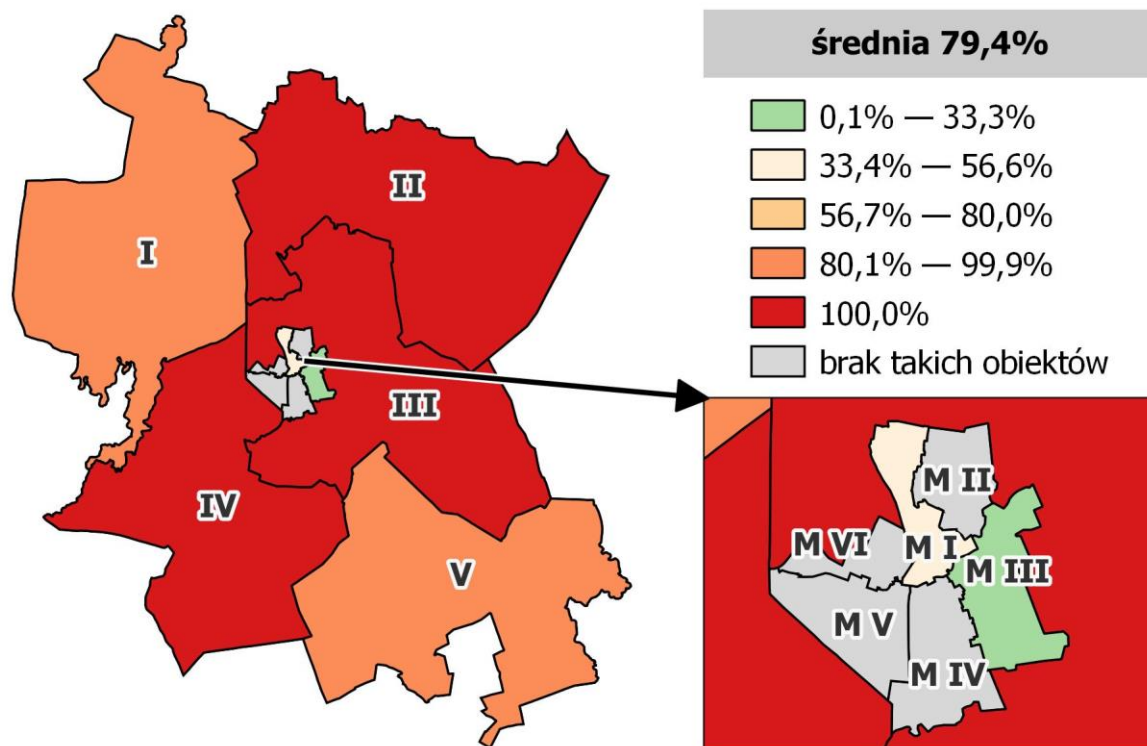
W Biskupcu zlokalizowane są 34 obiekty użyteczności publicznej, a spośród nich aż 27 wymaga termomodernizacji. Oznacza to, że średnia wartość wskaźnika dla gminy wynosi 79,4%. Należy zauważyć, że na czterech obszarach nie odnotowano żadnego obiektu użyteczności publicznej, a należą do nich jednostki miejskie: Miasto II, Miasto IV, Miasto V oraz Miasto VI. Najwyższy wskaźnik – 100,0% – odnotowano natomiast w trzech obszarach wiejskich: Podobszar II, Podobszar III oraz Podobszar IV. Z kolei najmniejsza liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji przypada dla obszaru Miasto III, gdzie wskaźnik osiągnął wartość 33,3% oraz Miasto I z wartością zmiennej niewiele wyższą – 40,0%.

Tabela 25. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji

Nr	Nazwa obszaru	Liczba obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji
1.	Podobszar I	6	5	83,3%
2.	Podobszar II	5	5	100,0%
3.	Podobszar III	5	5	100,0%
4.	Podobszar IV	5	5	100,0%
5.	Podobszar V	5	4	80,0%
6.	Miasto I	5	2	40,0%
7.	Miasto II	0	0	—
8.	Miasto III	3	1	33,3%
9.	Miasto IV	0	0	—
10.	Miasto V	0	0	—
11.	Miasto VI	0	0	—
Miasto i Gmina Biskupiec		34	27	79,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 24. Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji

Źródło: opracowanie własne

Drugim wskaźnikiem związanym z modernizacją budynków użyteczności publicznej jest kwestia ich dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W tym przypadku częściowe dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oznacza, że w budynkach lub w ich otoczeniu zastosowano rozwiązania ułatwiające dostęp np. dla osób starszych, czy osób z niepełnosprawnościami – wśród takich rozwiązań wymienić można m.in. poręcze, pochylnie i podjazdy dla wózków, czy odpowiednio dostosowane toalety. Niektóre z obiektów nie posiadają jednak żadnych udogodnień tego typu, co znacząco ogranicza ich dostępność.

W Biskupcu problem ten widoczny jest prawie we wszystkich jednostkach, gdyż średnia wartość udziału obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami wynosi 94,1%. Na siedem obszarów porównawczych, na których terenie zlokalizowane są omawiane obiekty, aż w pięciu wskaźnik przyjął wartość 100,0%. Natomiast w pozostałych dwóch przypadkach (Podobszar I oraz Miasto I) sytuacja kryzysowa jest równie wysoka, gdyż zmienna wyniosła tam ponad 80,0%. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

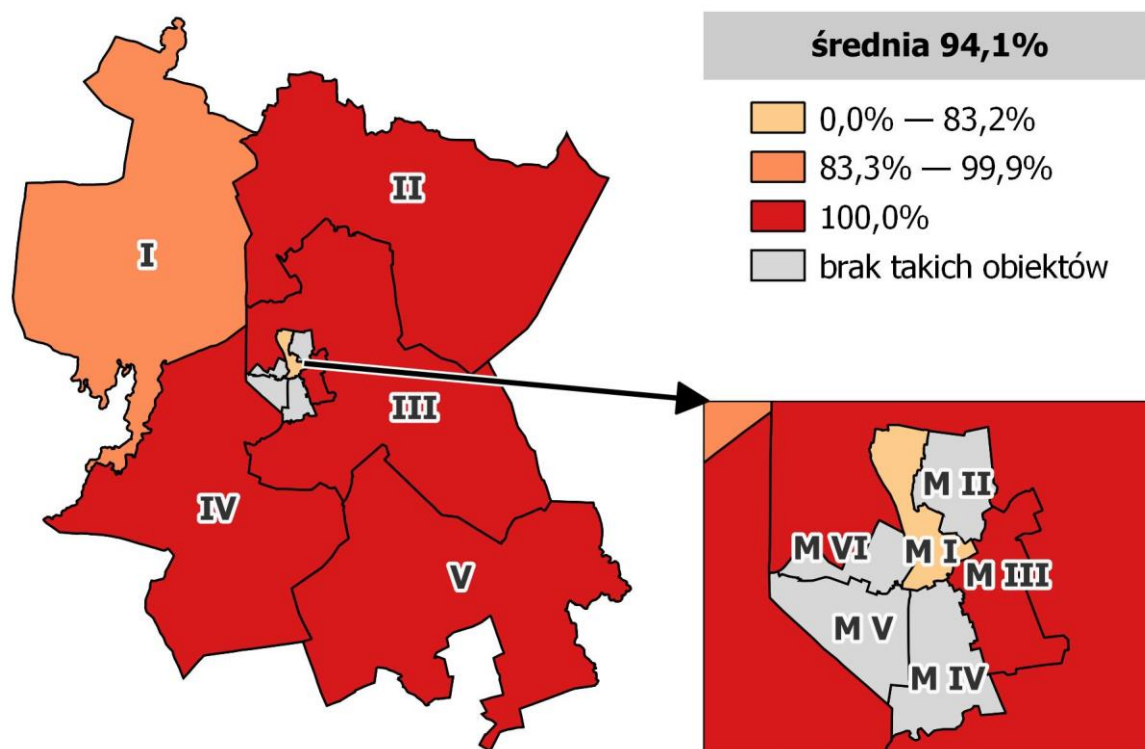
Tabela 26. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Nr	Nazwa obszaru	Liczba obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
1.	Podobszar I	6	5	83,3%

2.	Podobszar II	5	5	100,0%
3.	Podobszar III	5	5	100,0%
4.	Podobszar IV	5	5	100,0%
5.	Podobszar V	5	5	100,0%
6.	Miasto I	5	4	80,0%
7.	Miasto II	0	0	—
8.	Miasto III	3	3	100,0%
9.	Miasto IV	0	0	—
10.	Miasto V	0	0	—
11.	Miasto VI	0	0	—
Miasto i Gmina Biskupiec		34	32	94,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 25. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Źródło: opracowanie własne

Ostatni wskaźnik poddany analizie w sferze technicznej oraz w całej diagnozie delimitacyjnej obrazuje stan lokali mieszkalnych pod względem technicznym oraz finansowym. Analiza przedstawia sytuację mieszkańców gminy, którzy pomimo dostępności wsparcia w postaci dodatków mieszkaniowych (o którym wspomniano w sferze społecznej), wciąż mają trudności ekonomiczne. Należy zwrócić uwagę, że utrzymująca się wysoka skala zadłużenia czynszowego może doprowadzić w końcu do eksmisji

mieszkańców lokalu, a to prowadzi do bezdomności, co jeszcze bardziej pogłębi już poważne problemy społeczne tych osób. Natomiast istnieje również możliwość, że część lokali z zaległościami czynszowymi ma również problemy z niskim stanem technicznym.

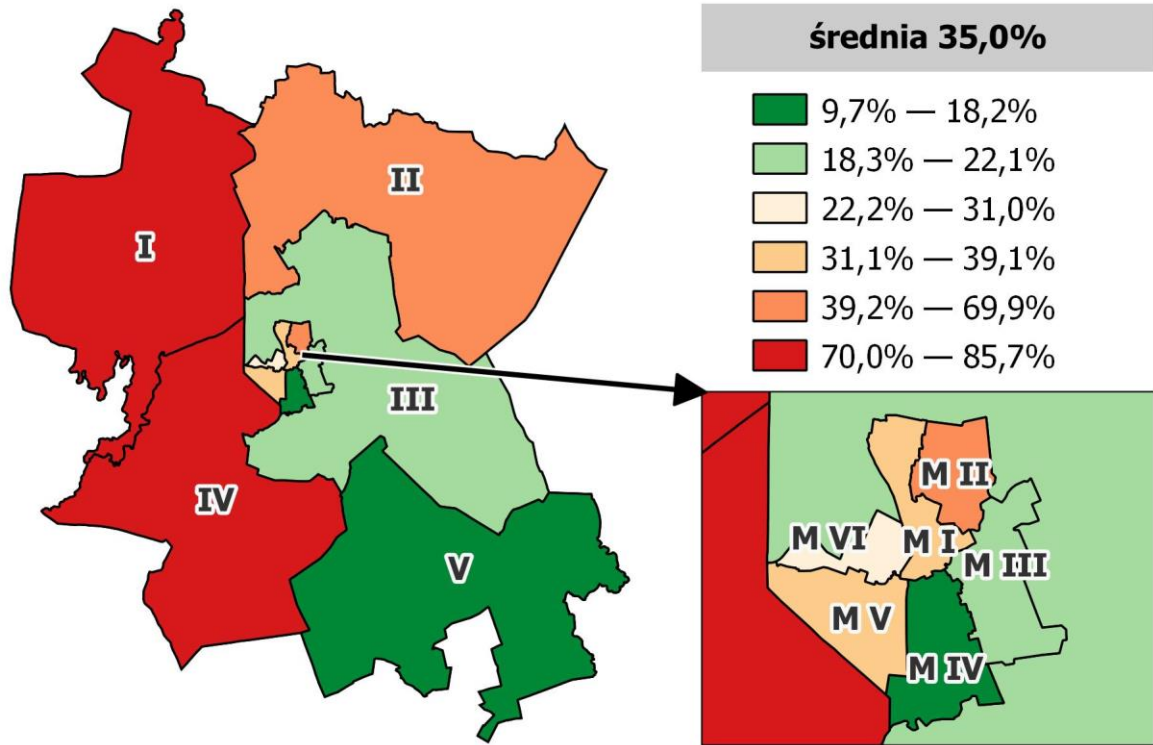
W Biskupcu znajduje się 534 lokali socjalnych i komunalnych, spośród których 187 ma odnotowane zaległości czynszowe — co jest równe 35% wszystkich. W siedmiu obszarach porównawczych wartość zmiennej nie przekroczyła średniej dla gminy. Natomiast spośród nich jednostką o najkorzystniejszej wartości wskaźnika równej 9,7% jest Podobszar V. Natomiast najwyższą wartość w gminie zaobserwowano dla jednostki Podobszar IV (85,7%) i niewiele niższą w jednostce Podobszar I (82,7%). Oprócz tego warto zwrócić uwagę, że największa liczba lokali w Biskupcu — w liczbie 161 oraz 131 — znajduje się w obszarach Miasto I oraz Miasto III.

Tabela 27. Lokale z zaległościami czynszowymi

Nr	Nazwa obszaru	Liczba lokali socjalnych i komunalnych	Liczba lokali komunalnych z zaległościami czynszowymi	Lokale z zaległościami czynszowymi
1.	Podobszar I	52	43	82,7%
2.	Podobszar II	22	14	63,6%
3.	Podobszar III	24	5	20,8%
4.	Podobszar IV	14	12	85,7%
5.	Podobszar V	31	3	9,7%
6.	Miasto I	161	55	34,2%
7.	Miasto II	24	10	41,7%
8.	Miasto III	131	25	19,1%
9.	Miasto IV	18	3	16,7%
10.	Miasto V	45	14	31,1%
11.	Miasto VI	12	3	25,0%
Miasto i Gmina Biskupiec		534	187	35,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Rysunek 26 Lokale z zaległościami czynszowymi

Źródło: opracowanie własne

4. Podsumowanie analizy

Przeprowadzona analiza czynników problemowych miała na celu identyfikację obszaru zdegradowanego, co pozwoliło na wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Metodyka wyznaczenia (delimitacji) obszaru zdegradowanego obejmowała następujące etapy:

- I. Podział obszaru gminy na jednostki porównawcze (część miejską i sołectwa);
- II. Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji;
- III. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe). W jej wyniku zweryfikowano sytuację obszarów problemowych (metoda: analiza danych zastanych pozyskanych ze źródeł), normalizacja (standaryzacja) danych zastanych;
- IV. Wyodrębnienie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania w wymiarze społecznym i pozaspołecznym;
- V. Weryfikacja sytuacji problemowej w gminie, wyodrębnienie obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni (maksymalnie 20% powierzchni gminy) oraz ludności (maksymalnie 30% wszystkich mieszkańców gminy).

Wynik analizy sfery społecznej, która w decydujący sposób wpływa na konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych, zobrazowany został wskaźnikiem syntetycznym. Wysoki wynik tego wskaźnika, który przekracza średnią wartość dla całej gminy, wskazuje na najwyższe natężenie negatywnych zjawisk społecznych.

Poszczególne etapy wyznaczania wskaźnika syntetycznego:

- Normalizacja poszczególnych zjawisk kryzysowych – czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe;
- Określenie charakteru wskaźnika (czy dany wskaźnik jest stymulantą czy destymulantą) oraz przekształcenie wartości wskaźników cząstkowych;
- Wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego będącego sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych.

Poniżej zaprezentowano zbiorczo wartości analizowanych wskaźników w sferze społecznej oraz ich wartości zestandaryzowane, na podstawie których obliczono wartość syntetycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych jednostek.

DIAGNOZA DELEMITACYJNA

Tabela 28. Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
1.	Podobszar I	-10,6	-6,7	68,9%	34,2	91,9	12,0	5,8	6,7	3,4
2.	Podobszar II	-6,5	5,2	82,0%	34,9	90,6	3,9	8,4	7,8	6,5
3.	Podobszar III	-9,0	7,5	83,1%	41,3	130,7	15,0	6,8	5,3	3,8
4.	Podobszar IV	-4,2	3,6	85,9%	46,0	90,8	2,4	9,6	8,4	1,8
5.	Podobszar V	-16,1	-4,4	72,4%	39,5	122,8	13,9	9,5	7,3	1,5
6.	Miasto I	-8,4	10,3	93,7%	32,2	112,5	42,5	14,9	16,8	11,2
7.	Miasto II	-5,4	21,7	51,9%	20,1	58,8	10,1	12,4	9,3	7,0
8.	Miasto III	-19,1	10,2	59,1%	33,1	92,9	49,6	6,4	9,5	7,0
9.	Miasto IV	-14,1	14,7	70,9%	13,4	54,9	18,1	10,0	1,3	1,3
10.	Miasto V	-9,7	1,4	63,6%	27,1	70,2	35,4	7,6	6,9	2,1
11.	Miasto VI	-8,4	30,2	63,1%	16,3	32,0	25,3	2,4	1,2	1,2
Miasto i Gmina Biskupiec		-10,1	8,5	72,2%	30,7	86,2	20,8	8,5	7,3	4,2

Źródło: opracowanie własne

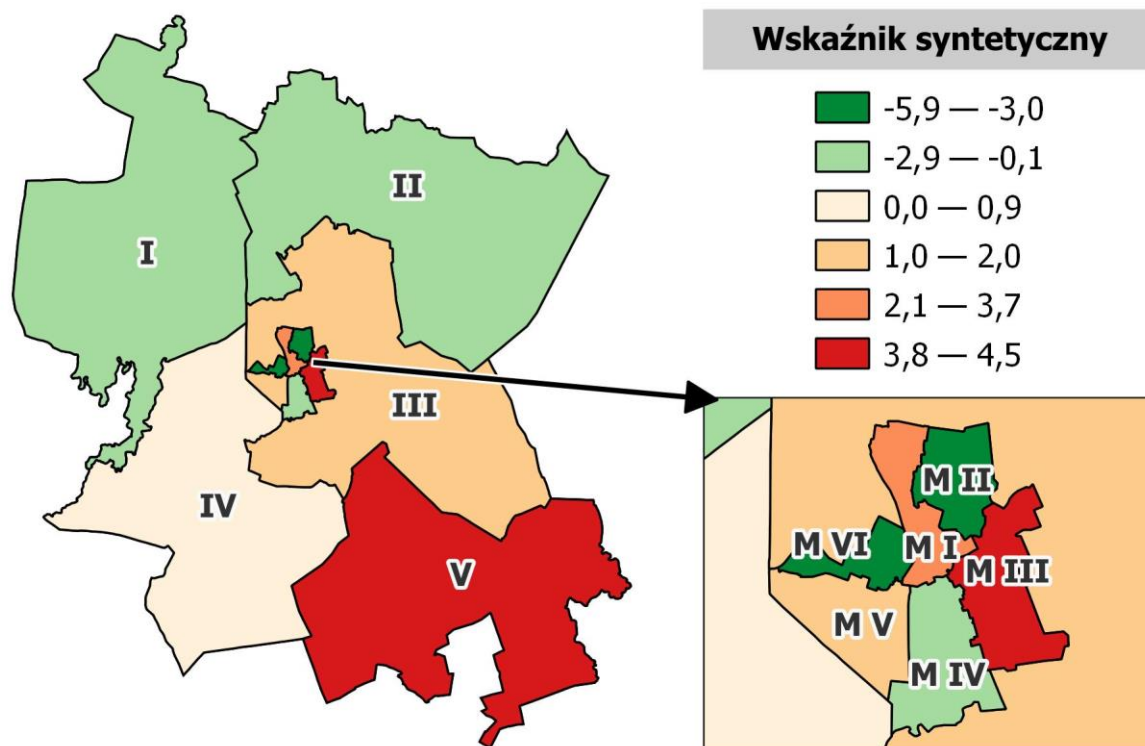
Tabela 29. Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji
1.	Podobszar I	0,10	1,41	-1,60	0,33	0,19	-0,56	-0,82	-0,14	0,27	-0,8
2.	Podobszar II	-0,80	0,31	-1,04	0,40	0,14	-1,08	-0,04	0,10	-0,69	-2,7
3.	Podobszar III	-0,24	0,09	-0,11	1,01	1,48	-0,37	-0,52	-0,49	0,15	1,0
4.	Podobszar IV	-1,30	0,45	-0,68	1,46	0,15	-1,17	0,31	0,25	0,75	0,2
5.	Podobszar V	1,30	1,19	-0,72	0,84	1,22	-0,44	0,29	0,00	0,86	4,5
6.	Miasto I	-0,38	-0,16	-0,26	0,14	0,87	1,39	1,90	2,25	-2,14	3,6
7.	Miasto II	-1,03	-1,22	0,77	-1,01	-0,91	-0,68	1,14	0,47	-0,84	-3,3
8.	Miasto III	1,96	-0,16	0,85	0,23	0,22	1,85	-0,64	0,53	-0,85	4,0
9.	Miasto IV	0,86	-0,58	1,08	-1,66	-1,04	-0,17	0,45	-1,42	0,89	-1,6
10.	Miasto V	-0,09	0,66	0,01	-0,35	-0,53	0,94	-0,26	-0,09	0,66	1,0
11.	Miasto VI	-0,37	-2,00	1,69	-1,38	-1,80	0,29	-1,81	-1,45	0,93	-5,9

Źródło: opracowanie własne

Poniższy rysunek prezentuje syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej. Jak już wspomniano w tym rozdziale w pierwszej kolejności obliczono średnie, a następnie uzyskane wartości poddano normalizacji (odchylenie standardowe).

Rysunek 27. Wskaźnik syntetyczny degradacji w obszarze społecznym

Źródło: opracowanie własne

Analiza czynników wskazujących na konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych pokazuje, że obszarem szczególnie problemowym w gminie Biskupiec są obszary miejskie (Miasto I oraz III), a także obszary wiejskie (Podobszar V).

Dodatkowym kryterium podczas wyznaczania obszaru zdegradowanego były wyniki zmiennych w pozostałych sferach, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Analizowane wskaźniki zestawiono łącznie i wyprowadzono indeks degradacji obszaru⁷. Poniżej przedstawiono zmienne związane z każdą z tych sfer.

⁷ Liczba problemów występujących w sferach pozaspołecznych przypadająca na liczbę wszystkich zmiennych.

Tabela 30. Podsumowanie analizy pozostały obszarów - sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników część 1

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo-zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca [kg/mieszkańca]	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Średnie roczne stężenie PM2.5	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność punktów usług publicznych	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem
1.	Podobszar I	42,8	4,3	111 618	13,8%	10,6	68,9%	4,8	0,32
2.	Podobszar II	42,0	0,0	408 600	0,2%	10,4	78,0%	5,2	0,22
3.	Podobszar III	30,1	1,5	238 152	6,7%	11,3	77,3%	3,0	0,21
4.	Podobszar IV	31,1	0,0	142 231	1,4%	11,4	69,8%	3,0	0,40
5.	Podobszar V	33,6	2,2	123 235	5,8%	11,0	76,1%	5,8	0,25
6.	Miasto I	90,1	1,9	6 436	22,4%	13,3	43,1%	18,2	15,87
7.	Miasto II	93,7	0,0	2 322	18,9%	13,4	52,5%	3,9	2,97
8.	Miasto III	73,8	-3,2	20 767	45,5%	13,6	31,9%	5,7	5,48
9.	Miasto IV	48,2	2,7	6 527	5,5%	13,4	38,3%	4,0	6,55
10.	Miasto V	54,2	2,1	2 085	0,0%	13,2	20,3%	1,4	0,97
11.	Miasto VI	33,8	-2,4	0	0,0%	13,2	36,7%	4,2	11,49
Miasto i Gmina Biskupiec		52,8	0,9	93 762	9,5%	11,0	54,0%	5,9	0,39

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31. Podsumowanie analizy pozostały obszarów - sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników część 2

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Dostępność komunikacyjna	Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków na km ²	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Lokale z zaletami czynszowymi	Liczba problemów występujących w sferach pozaspółecznych
1.	Podobszar I	16,2%	0,0	97,8%	0,9	83,3%	83,3%	82,7%	9/15
2.	Podobszar II	14,1%	0,0	98,2%	0,1	100,0%	100,0%	63,6%	10/15
3.	Podobszar III	14,1%	0,0	96,2%	0,4	100,0%	100,0%	20,8%	10/15
4.	Podobszar IV	21,2%	0,0	96,4%	0,3	100,0%	100,0%	85,7%	11/15
5.	Podobszar V	16,2%	0,0	98,8%	0,5	80,0%	100,0%	9,7%	8/15
6.	Miasto I	4,0%	3,7	41,8%	197,6	40,0%	80,0%	34,2%	5/15
7.	Miasto II	2,0%	11,6	48,2%	60,8	—	—	41,7%	8/15
8.	Miasto III	4,0%	1,9	50,5%	51,1	33,3%	100,0%	19,1%	8/15
9.	Miasto IV	1,0%	0,0	70,6%	33,7	—	—	16,7%	7/15
10.	Miasto V	5,1%	0,0	73,1%	4,8	—	—	31,1%	6/15
11.	Miasto VI	2,0%	1,2	53,2%	23,0	—	—	25,0%	8/15
Miasto i Gmina Biskupiec		9,1%	1,6	96,9%	1,4	79,4%	94,1%	35,0%	/

Źródło: opracowanie własne

5. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Celem procesu rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego. Ponadto rewitalizacja zakłada wykorzystanie potencjałów oraz uwarunkowań, którymi charakteryzuje się dana jednostka. Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego następuje poprzez realizację zintegrowanych przedsięwzięć na rzecz lokalnej społeczności, środowiska, przestrzeni oraz gospodarki.

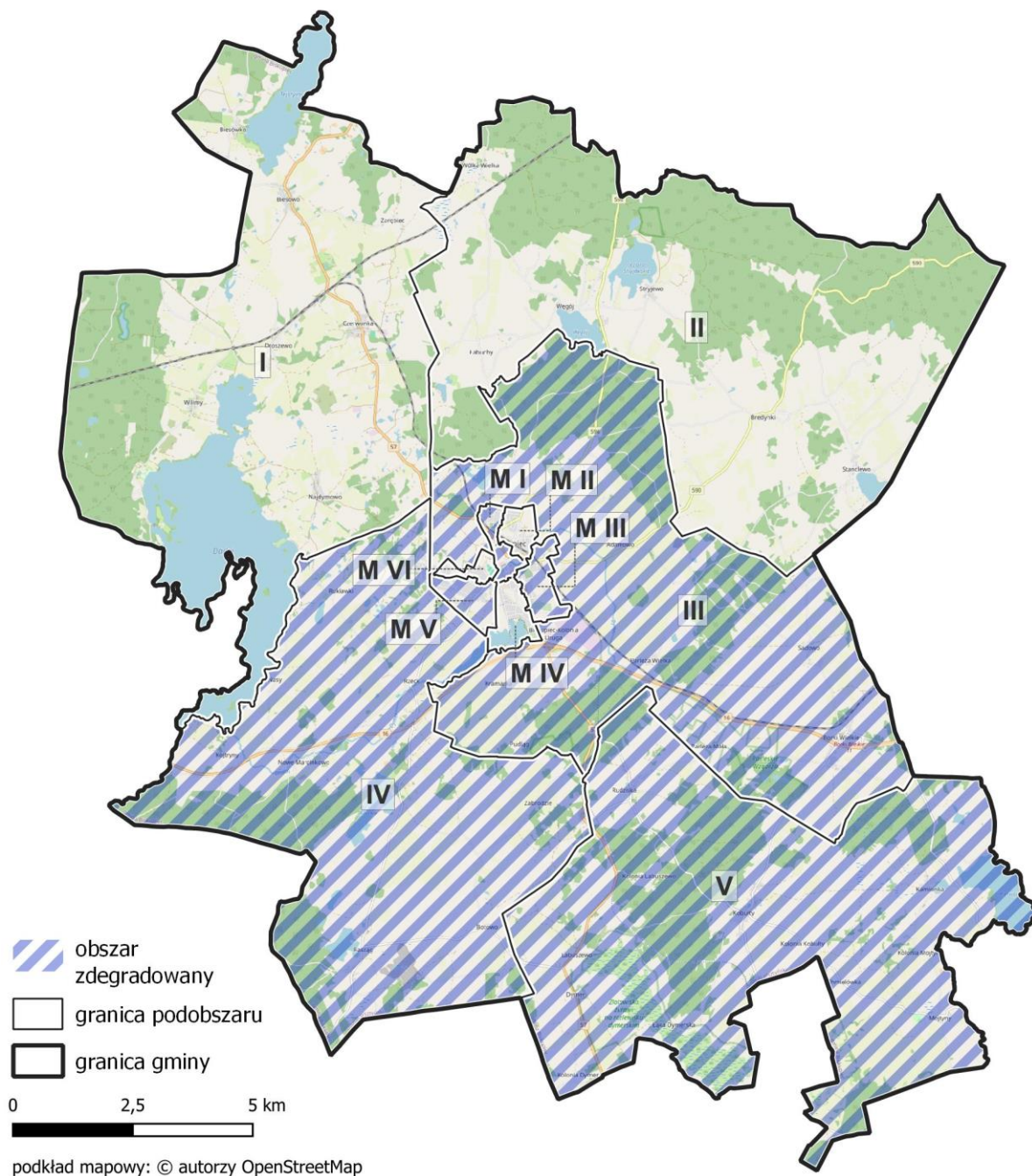
Zgodnie z art. 9. ust. 1. ustawy o rewitalizacji⁸: „Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

⁸ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688).

W gminie Biskupiec — z powodu natężenia negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, a także występującej niekorzystnej sytuacji w pozostałych czterech sferach — wskazano jako obszar zdegradowany sześć jednostek: Miasto I, Miasto III, Miasto V, Obszar III, Obszar V oraz Obszar IV.

Rysunek 28. Obszar zdegradowany Miasta i Gminy Biskupiec

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiony na powyższej grafice obszar zdegradowany zajmuje łącznie powierzchnię 16 226 ha (55,9% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez 9 525 osoby (54,1% mieszkańców gminy).

Ostatnim etapem diagnozy delimitacyjnej jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji, który zgodnie z poniższymi zapisami ustawy o rewitalizacji charakteryzuje się poprzez:

- „Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji” .
- „Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic” .

Na wyznaczenie obszaru rewitalizacji w zawężonym kształcie decydujący wpływ miała silna koncentracja negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego. Ponadto, wzięto pod uwagę ocenę potencjału przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych oraz aktualny stan zagospodarowania terenu, który może mieć znaczenie dla realizacji potencjalnych przedsięwzięć. W gminie Biskupiec obszar rewitalizacji wyznaczono w części miejskiej obejmującej fragmenty dwóch jednostek porównawczych Miasto I oraz Miasto V. Na tych terenach zdiagnozowano szczególną koncentrację problemów społecznych (syntetyczny wskaźnik degradacji przyjął najmniej korzystną, czyli najwyższą wartość), a równocześnie odnotowano wysoką skalę negatywnych zjawisk o charakterze pozaspółcznym.

Tabela 32. Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Gmina	29 038	100,0%	17 592	100,0%
Obszar Zdegradowany	16 226	55,9%	9 525	54,1%
Obszar Rewitalizacji	85	0,3%	3 381	19,2%

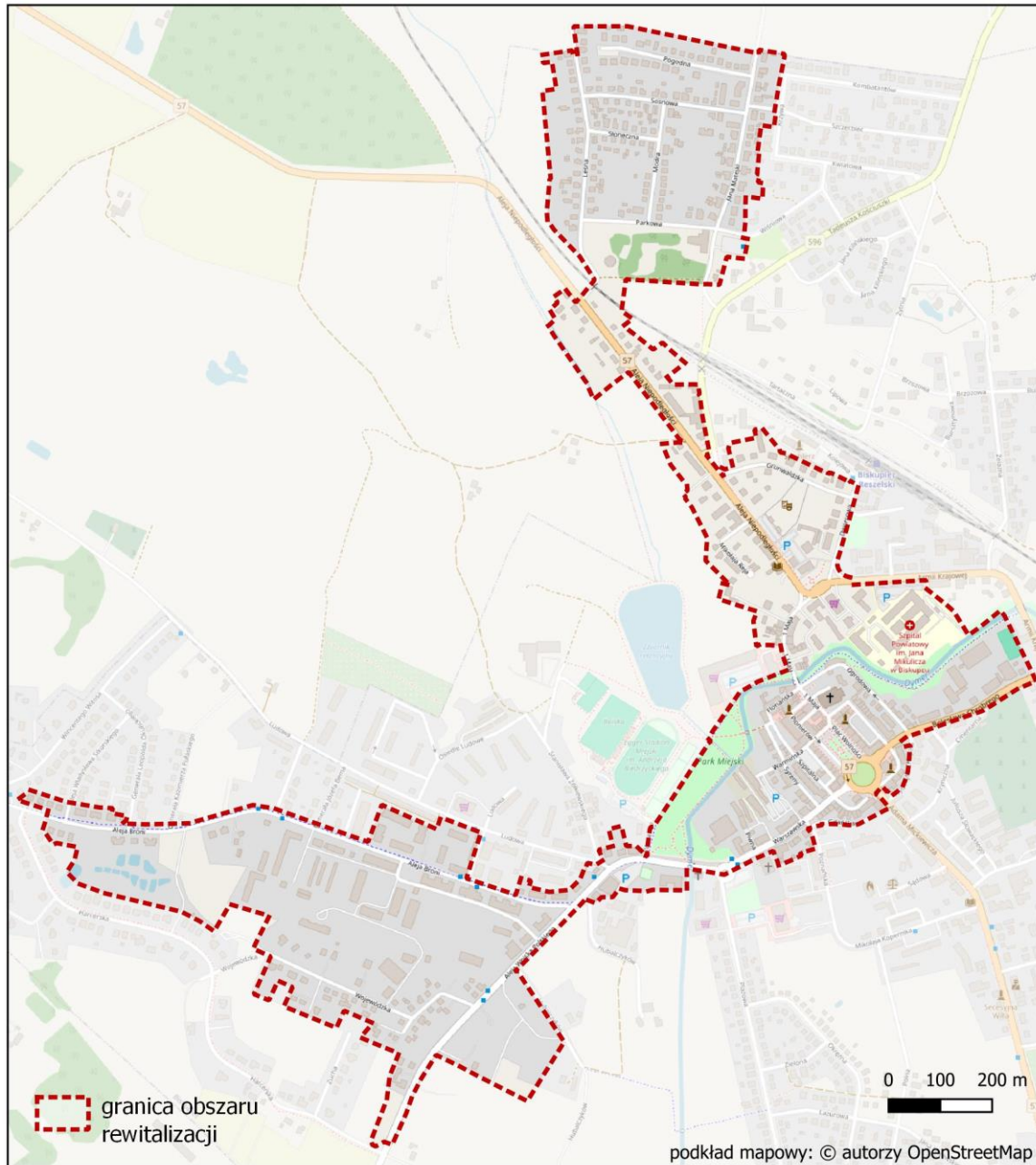
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Biskupcu

Reasumując, jak wskazano w powyższej tabeli, obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 85 ha (0,3% powierzchni gminy) oraz jest zamieszkały przez 3 381 osób (19,2% mieszkańców gminy). Oznacza to, że wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagania zawarte w ustawie o rewitalizacji odnośnie do powierzchni oraz liczby ludności obszaru.

Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Biskupiec obejmuje swoim zasięgiem funkcjonalne centrum miasta oraz gminy. Odgrywa bardzo ważną rolę dla funkcjonowania całej gminy, zarówno pod kątem administracyjnym, jak i handlowo-usługowym oraz rynku pracy. Ponadto charakteryzuje się wysokim

potencjałem dla lokalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Teren rewitalizacji obejmuje: rynek miasta, Urząd Miejski w Biskupcu, budynek Starego Ratusza, amfiteatr, Centrum Kultury Turystyki i Sportu w Biskupcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Dom Pracy Twórczej „Sorboma”, Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Liszewskiego, Dom dla Dzieci „Keja”, wieża ciśnień, placówki oświaty i edukacji, a także wiele różnego rodzaju usług (w tym Szpital Powiatowy), zabytków i miejsc sportu i rekreacji (w tym parki, infrastruktura rowerowa i Hala Sportowa).

Rysunek 29. Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Biskupiec

Źródło: Opracowanie własne

6. Spis tabeli i rysunków

6.1 Tabele

Tabela 1. Podział wiejskich obszarów porównawczych w Gminie Biskupiec.....	7
Tabela 2. Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji.....	8
Tabela 3. Katalog wskaźników - kryteria delimitacji.....	11
Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.....	14
Tabela 5. Saldo migracji na 1000 mieszkańców.....	16
Tabela 6. Obciążenie demograficzne.....	17
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców.....	18
Tabela 8. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.....	19
Tabela 9. Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców.....	21
Tabela 10. Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców.....	22
Tabela 11. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców.....	23
Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.....	25
Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.....	26
Tabela 14. Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców.....	27
Tabela 15. Ilość wyrobów azbestowych na mieszkańca [kg/mieszkańca].....	29
Tabela 16. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%].....	30
Tabela 17. Średnie roczne stężenie PM2.5.....	32
Tabela 18. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe.....	34
Tabela 19. Dostępność punktów usług publicznych.....	35
Tabela 20. Dostępność terenów rekreacyjnych [%].....	37
Tabela 21. Dostępność komunikacyjna.....	38
Tabela 22. Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców.....	39
Tabela 23. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem.....	41
Tabela 24. Liczba zabytków na km ²	43
Tabela 25. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji.....	44
Tabela 26. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.....	45
Tabela 27. Lokale z zaległościami czynszowymi.....	47
Tabela 28. Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników.....	50
Tabela 29. Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane.....	51
Tabela 30. Podsumowanie analizy pozostały obszarów - sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników część 1.....	53
Tabela 31. Podsumowanie analizy pozostały obszarów - sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników część 2.....	54
Tabela 32. Zestawienie wskaźników obligatoryjnych.....	57

6.2 Rysunki

Rysunek 1. Podział Miasta i Gminy Biskupiec na obszary porównawcze.....	9
Rysunek 2. Podział Miasta na obszary porównawcze.....	10
Rysunek 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.....	15
Rysunek 4. Saldo migracji na 1000 mieszkańców.....	16
Rysunek 5. Obciążenie demograficzne	18
Rysunek 6. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców.....	19
Rysunek 7. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.....	20
Rysunek 8. Korzystający z dodatku mieszkaniowego na 1000 mieszkańców.....	21
Rysunek 9. Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców.....	23
Rysunek 10. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców.....	24
Rysunek 11. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.....	25
Rysunek 12. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.....	27
Rysunek 13. Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców.	28
Rysunek 14. Ilość wyrobów azbestowych na mieszkańca [kg].....	30
Rysunek 15. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym [%].	31
Rysunek 16. Średnie roczne stężenie PM2.5	33
Rysunek 17. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	34
Rysunek 18. Dostępność punktów usług publicznych	36
Rysunek 19. Dostępność terenów rekreacyjnych	37
Rysunek 20. Dostępność komunikacyjna.....	39
Rysunek 21. Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców.....	40
Rysunek 22. Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem.....	42
Rysunek 23. Liczba zabytków na km ²	43
Rysunek 24. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji.....	45
Rysunek 25. Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.....	46
Rysunek 26 Lokale z zaległościami czynszowymi.....	48
Rysunek 27. Wskaźnik syntetyczny degradacji w obszarze społecznym.....	52
Rysunek 28. Obszar zdegradowany Miasta i Gminy Biskupiec	56
Rysunek 29. Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Biskupiec.....	58